

Màster de Gestió Pública
Treball de fi de Màster (42457)
Curs acadèmic 2021-2022

LA PARTICIPACIÓ EN LA CULTURA INFORMAL A BARCELONA

**UNA RADIOGRAFIA PER BARRIS DEL MÓN CASTELLER A
BARCELONA**

Laura Roig Grau
1595695

Tutor del treball:
Andrea Noferini

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

ÍNDEX

0. Introducció.....	- 3 -
1. Presentació de la problemàtica o objecte d'estudi.....	- 5 -
1.1. Definició de l'objecte.....	- 5 -
1.2. Marc analític.....	- 7 -
a) La participació cultural i les desigualtats.....	- 7 -
b) Les colles castelleres: conceptes bàsics.....	- 8 -
1.3 Pregunta de recerca i hipòtesis.....	- 9 -
1.4. Metodologia.....	- 10 -
2. Anàlisi de les dades (radiografia).....	- 13 -
2.1 Part objectiva.....	- 13 -
a) Castellers de Sants.....	- 13 -
b) Castellers de Poble Sec.....	- 13 -
c) Colla Casteller Jove de Barcelona.....	- 14 -
d) Castellers de Sarrià.....	- 15 -
2.2 Part motivacional.....	- 16 -
a) Castellers de Sants.....	- 16 -
b) Castellers de Poble Sec.....	- 16 -
c) Colla Casteller Jove de Barcelona.....	- 17 -
d) Castellers de Sarrià.....	- 18 -
2.3 Part de cultura legitimada.....	- 18 -
a) Castellers de Sants.....	- 18 -
b) Castellers de Poble Sec.....	- 19 -
c) Colla Casteller Jove de Barcelona.....	- 19 -
d) Castellers de Sarrià.....	- 20 -
3. Interpretació.....	- 21 -
3.1 Part objectiva.....	- 21 -
3.2 Part motivacional.....	- 24 -
3.3 Part de cultura legitimada.....	- 27 -
4. Conclusions.....	- 29 -
5. Bibliografia.....	- 30 -

ÍNDEX D'ANNEXOS

ANNEX 1. Taula comparativa.....	35
ANNEX 2. Colles castelleres de la ciutat.....	39
ANNEX 3. Dades culturals agrupades.....	42
ANNEX 4. Enquesta.....	50
ANNEX 5. Gràfic dades.....	61

0. Introducció

A l'hora d'intentar definir el concepte de cultura, no és fins al segle XX que es comença a identificar amb «el conjunt de les arts i les lletres, els modus vivendi, els drets humans fonamentals, els sistemes de valors i les creences d'una societat o grup social» (UNESCO, 1982:1). Però, la definició més estesa i acceptada al llarg dels anys és la que entén el sistema institucional de cultura com els missatges creats i transmesos durant els contactes directes entre aquells que creen i aquells que reben: tot plegat, en el marc d'institucions que tenen regles i estan formalment organitzades.

Tal i com expliquen Fina, X. i Subirats, J. (2011), aquesta perspectiva encaixa amb una altra concepció de la cultura actualment vigent, la que l'entén com a sistema de producció de béns i serveis; entenent tot el procés com a cultural, des de la tasca del creador fins al paper participatiu dels individus beneficiaris.¹ No obstant, molta gent ha entès que la cultura no és només un joc entre la producció que ens ve donada i el pur consum. La cultura ens configura com a humans i ens dona un sentit de llibertat personal. Segons Santemases (2011), la cultura ens fa ser responsables, crítics i compromesos amb aquells valors que trobem al nostre entorn.²

D'entre tot el món cultural, en aquest treball ens interessa el tercer sector cultural, entès i acceptat generalment com el conjunt d'organitzacions amb personalitat jurídica, de titularitat privada, sense afany de lucre i amb una marcada participació voluntària.³ Dins del tercer sector cultural, particularment fixarem la mirada en el món casteller, declarat Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat el 2010, i la participació desigual que rep aquest segons els barris de Barcelona.

Però, en el tercer sector cultural hi conviuen altres factors molt diversos i, intentar homogeneïtzar el concepte de tercer sector cultural comportaria simplificar una realitat complexa en una definició formulada en sentit negatiu i subsidiària. Per això, alguns autors com Fina, X. i Subirats, J. (2011), han intentat matisar el concepte proporcionant una definició encara més general i àmplia, entenent-lo com el conjunt d'organitzacions privades (amb o sense personalitat jurídica) que no tinguin afany de lucre o que els seus estatuts i actuacions reconeguin la seva finalitat social. Les seves activitats desenvolupen un sistema de producció de béns i serveis que canalitzen necessitats expressives i sensibilitats estètiques.

¹ Fina, X.; Subirats, J.; Barbieri, N., Merino, E., Partal, A. (2011). *Proximitat, cultura i tercer sector a Barcelona. Anàlisi de casos*. Barcelona: Icaria

² Santemases i Ollé, J. (2011). *De l'associacionisme cultural i els centres d'estudis. Consideracions sobre l'associacionisme*. Barcelona: Canemàs: revista de pensament associatiu, 2011, Núm. 01, p. 6-19

³ Barbieri, N.; Fina, X.; Subirats, J. (2012). *Culture and urban policy. Dynamics and effects of third sector organisations in Barcelona*. Revue Métropoles, 11, p. 2-23

Actualment a Catalunya i, particularment a Barcelona, el pes del tercer sector cultural representa un percentatge significatiu i elevat. Gràcies a *El Panoràmic* (2017)⁴, un dispositiu d'observació i anàlisi del món associatiu impulsat pel Consell d'Associacions de Barcelona, sabem que el teixit associatiu català disposa d'entre 23.000 i 25.000 organitzacions no lucratives actives. El 85 % estan configurades jurídicament com a associació sense finalitat de lucre, el 8 % com a fundacions i el 4% com a cooperatives no lucratives. Un 24% del total tenen la cultura com a àmbit principal d'actuació i un 13,5 % (3.243 entitats) són de l'àmbit de l'anomenada cultura "popular i tradicional".⁵

Tot i el pes que representa aquest tipus de cultura a Barcelona, poques vegades la veiem reflectida a les estadístiques existents sobre cultura. A partir de l'observació de les respostes obtingudes a través d'una enquesta, aquest treball pretén estudiar la participació cultural a la ciutat de Barcelona, reduint l'anàlisi a un sector de la cultura popular com és el món casteller barceloní, per tal de generar debat sobre el possible biaix present a les estadístiques culturals pel fet de no incloure-hi aquest tipus de cultura.

⁴ Cendrós, E.; Panadera, H. (2019, novembre). *El Panoràmic 2018. Base social i participació a les entitats no lucratives de Catalunya. Recerca Qualitativa*. Barcelona: Espai Torre Jussana

⁵ Barbieri, N.; Cendra, O. (2019). *Tercer sector cultural: la dimensió educadora de les organitzacions de cultura popular i comunitària*. Barcelona: Educació 360: més enllà del temps lectiu.

1. Presentació de la problemàtica o objecte d'estudi

1.1. Definició de l'objecte

Com a castellera de Castellers de Sarrià i membre actiu des de la seva refundació (2016), em crida l'atenció el poc arrelament i el que ha costat fer créixer una colla castellera en un barri com el de Sarrià, aparentment amb molt sentiment de barri i associacionisme però caracteritzat per les rendes elevades dels seus residents. Durant els anys de creixement de la colla, ha sigut constant la percepció de poca participació de la gent del barri que, en canvi, s'ho miren des de lluny i pocs acaben agafant el compromís. És més, també s'ha observat que la gran majoria dels que hi participen no són originals del barri o districte⁶ de Sarrià-Sant Gervasi sinó que provenen d'altres zones de l'àrea metropolitana.

Amb aquestes impressions sobre la taula, va néixer la curiositat d'investigar aquesta participació desigual i diferent en la cultura popular entre els barris de Barcelona. Les enquestes de participació cultural⁷ mostren les desigualtats evidents entre barris de renda alta, mitjana i baixa però en aquestes enquestes es va observar que es pregunta per un tipus de cultura que no engloba la cultura popular, que en cap de les activitats culturals que llisten les enquestes hi té cabuda el tipus de cultura que és d'interès per a aquest treball.

Tot seguit, cal fer una distinció entre el que la literatura ha qualificat com a cultura formal o legitimada i la cultura informal o no legitimada, sobre la qual versa aquest treball. La primera inclou totes aquelles activitats reconegudes per i produïdes amb el suport de les institucions públiques o altres agents del sector cultural vinculades a significats de cultura amb més càrrega de legitimitat social (Subirats, J., 2019). En canvi, la cultura informal o no legitimada, involucra activitats i pràctiques que formen part de la vida quotidiana i que contribueixen al desenvolupament dels drets culturals de les persones i de les comunitats (UNESCO-UIS 2006, Barbieri, N. i Salazar, Y., 2019) però que no acostumen a considerar-se com a culturals a les enquestes i informes: explicar contes, l'artesanía, la fusteria, la cuina, actes populars, anar a llocs de culte o religiosos, anar a restaurants, anar a la muntanya, etc.

Així, per a elaborar *Les estadístiques culturals de Catalunya especial covid-19*, la participació cultural es mesura basant-la en una enquesta on es pregunta per la cultura formal, això és, lectura, escoltar la

⁶ Els 10 districtes de Barcelona són la demarcació administrativa en què s'estructura l'organització municipal i cadascun es divideix en barris. En aquest treball, ens centrem en el concepte i la delimitació de barri.

⁷ Institut de Cultura de Barcelona; Ajuntament de Barcelona. (2020, Febrer). *Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona. Procés d'elaboració i anàlisi de resultats*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona i Grup de treball sobre cultura i desigualtat a Barcelona. (2019, Gener). *Cultura i desigualtat a Barcelona. Indicadors i reflexions per al debat i la recerca sobre la participació cultural*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona

ràdio, veure la TV, escolar música, jugar a jocs (videojocs i mòbil), pintura, dibuix i manualitats, formació *on-line*, activitats en xarxes socials, vídeos i fotografia. De la mateixa manera, en l'enquesta de participació cultural i necessitats culturals de l'Ajuntament de Barcelona del febrer de 2020, s'estudia la desigualtat cultural analitzant, entre d'altres, activitats com anar al cinema, concerts, espectacles de dansa, teatre o museus.

En aquest sentit, les polítiques culturals pretenen superar les desigualtats que resulten de les enquestes de participació cultural perquè la població que mostra una baixa participació hi tingui més accés però la població que, segons les enquestes, es troba en desigualtat, no es senten interpel·lades per aquestes polítiques culturals. Una de les múltiples raons pot raure en el fet que no s'està tenint en compte tot el tipus de cultura i es centren únicament, com ja hem indicat, en la cultura que s'etiqueta com a legitimada, excloent així sectors com el de la cultura popular quan, com es va avançar a la jornada de reflexió "Miralls"⁸, aquest tipus de cultura és un factor clau que pot trencar les fronteres que delimiten l'àmbit d'actuació de les polítiques culturals.

Tal com es conclou a *Cultura i desigualtat a Barcelona*⁹, el biaix de moltes enquestes i estadístiques oficials sobre participació cultural dificulta la inclusió de la diversitat de pràctiques culturals existents, sovint homogeneïtzant la participació cultural. Per tant, davant de trobar enquestes de participació cultural on la cultura informal no hi té gaire pes i veient que la gran majoria de polítiques culturals es basen en anàlisis de desigualtat cultural que centren la mirada en la cultura legitimada, amb aquest treball es pretén aportar un enfocament diferent a l'analitzar la participació en aquest tipus de cultura i, en concret, al món casteller.

Bàsicament, la intenció és estudiar la participació desigual en aquest àmbit entre els barris de Barcelona mitjançant l'elaboració d'una radiografia d'aquesta participació entre les colles i barris escollits. Però, a més a més, aquest treball pretén anar més enllà i, a partir d'aquesta radiografia, estudiar, en la mesura del possible i dins les limitacions del treball, si les persones que participen de la cultura popular del món casteller de Barcelona també participa activament de la cultura formal o si, en cas contrari, no hi participa i per tant, indirectament no se l'està tenint en compte en aquestes enquestes de participació cultural on no hi té cabuda aquesta cultura. És a dir, fer una primera aproximació per estudiar si la participació en el món casteller estaria generant un efecte substitució sobre la pràctica habitual de cultura legitimada

⁸ Santesmases i Ollé, J. (2021). *L'associacionisme cultural i els números*. Barcelona: Canemàs: revista de pensament associatiu, 2021, Núm. 22, p. 7-18

⁹ Grup de treball sobre cultura i desigualtat a Barcelona. (2019, Gener). *Cultura i desigualtat a Barcelona. Indicadors i reflexions per al debat i la recerca sobre la participació cultural*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona

1.2. Marc analític

a) La participació cultural i les desigualtats

En la idea de cultura pública i ciutadana podem distingir dos tipus d'accions principals: participar i decidir. En estudiar el concepte de participació cultural distingim diverses formes de participació, des de la vessant creativa i expressiva fins l'assistència a activitats o organització col·lectiva. És a dir, es poden incloure pràctiques diverses des de l'assistència a museus, biblioteques, centres cívics o festivals, a actuar, tocar un instrument, escriure un blog, publicar un vídeo o desenvolupar una formació o fins a formar part d'entitats, grups, col·lectius i comunitats en l'àmbit cultural.

No només la participació és important sinó també saber quina valoració en fa la ciutadania de la pràctica cultural, el que suposa per a les persones l'assistència a activitats o la possibilitat d'expressar-se i crear. Per entendre les desigualtats en l'àmbit cultural, cal conèixer també qui pot formar part dels processos i espais de presa de decisions sobre l'activitat cultural. Però el que es considera rellevant és generar coneixement i debat sobre quins són els factors condicionants de les desigualtats en la participació i decisió en cultura.

A Cultura i desigualtat a Barcelona s'identifiquen tres grans dimensions que serien determinants per a les desigualtats existents en l'àmbit cultural: les diferències, els recursos, i la connexió i els vincles. La diferència pel que fa a edat, gènere, origen, ètnia o territori, en determinats contextos, és interpretada i utilitzada de forma que genera desigualtat. Els recursos, això és, la renda, l'educació formal, el temps, etc. és el generador més clàssic de desigualtat i sovint vinculat a la classe social. La connexió i els vincles, entesa com la proximitat i sentiment de pertinença amb l'activitat cultural i el seu entorn, és una dimensió poques vegades considerada com a factor determinant de les desigualtats en cultura i important per a aquest treball.

En termes generals, els resultats que s'ofereixen tant a *Cultura i desigualtat a Barcelona* del 2016 com a l'*Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona* del 2020, segueixen una mateixa direcció, en termes generals. Mostren com la renda és un factor determinant de la desigualtat en tant que, a més renda més s'utilitzen habitualment els serveis municipals (zones verdes, aparcament, metro, *bicing*, centres cívics, etc.) o a menys renda, més menors de 16 anys no realitzen activitats culturals regularment. De la mateixa manera, segons el barri hi ha més famílies que assisteixen a activitats culturals en els barris de Sarrià-Sant Gervasi o Gràcia que a Sant Andreu o Nou Barris; o segons el nivell d'estudis els resultats mostren un major percentatge d'assistència a les biblioteques quant major és el nivell d'estudis.

Finalment, es fa èmfasi en la importància dels "actius" de la ciutat rellevants per fer front a les desigualtats en cultura i, amb aquesta aproximació, parlar d'aquelles manifestacions de cultura que, en

general, no s'acostumen a recollir en les enquestes i indicadors disponibles. “Si volem pensar en estratègies de ciutat per fer front a les desigualtats en cultura, es tracta de reconèixer els actius d'una ciutat. Parlem de factors que ajuden a potenciar capacitats culturals de les persones i comunitats i que contribueixen a reduir desigualtats en aquest àmbit.”

Si bé aquest treball no pretén donar resposta a per què aquests elements es poden considerar actius culturals¹⁰ i per què són clau en una estratègia de reducció de les desigualtats en aquest àmbit, el que sí que vol és aportar una perspectiva diferent de la desigualtat cultural a la ciutat de Barcelona analitzant la participació al món casteller barceloní i contrastant aquesta participació amb aquella analitzada a les múltiples enquestes de desigualtat cultural.

b) Les colles castelleres: conceptes bàsics

El terme món casteller s'utilitza freqüentment per parlar sobre tot allò relatiu als castells, i és que aquest món engloba tota una diversitat d'aspectes observable des de diferents perspectives. Des d'una vessant física i arquitectònica, des d'una altra mèdica i d'activitat física, des d'una vessant històrica i cultural i, des d'una perspectiva social i antropològica. És aquesta última vessant on hi manca molta literatura i sobre la qual vol incidir aquest treball. Segons Brotons, X., la colla castellera és el grup d'homes i dones que s'apleguen amb un objectiu comú: fer castells. Una colla castellera és, doncs, un col·lectiu organitzat de persones que comparteixen l'afició i l'interès d'aixecar castells. Cada colla és una realitat diferent de l'altra i s'organitzen segons els seus objectius i les seves capacitats però, totes elles segueixen una mateixa línia d'organització i estructura.

Una colla castellera es compon d'un col·lectiu heterogeni en tant que els seus participants són membres de totes les edats, origen, situació familiar, nivell d'estudis, nivell de renda, situació laboral, i, inclús, amb interessos i motivacions diferents. Podríem dir, doncs, que el que uneix aquesta massa de gent tan heterogènia és una qüestió d'afinitat i pertinença. Els valors coneguts dels castells són la força, l'equilibri, el valor i el seny tot i que conceptes com el treball en equip, la companyonia, el respecte, la responsabilitat i molts altres també poden ser aplicables al món casteller.

La massa social d'una colla castellera és un dels seus actius més importants i per aquest motiu, les colles castellers busquen de forma continua la incorporació de nous membres a l'entitat ja sigui mitjançant la captació de nous socis com reforçant la fidelització d'aquests. L'entrada, ja sigui en assajos com en actuacions, és sempre oberta a tothom i, en aquest sentit, la sortida de l'entitat és lliure i tothom pot

¹⁰ En aquest sentit hi ha múltiples estudis del Subirats, J. Entre d'altres, *Culture and urban policy. Dynamics and effects of third sector organisations in Barcelona.*(2012)

abandonar-la quan ho cregui oportú sovint ocasionada pel canvi de domicili, conciliació familiar o laboral, canvi de prioritats o conflictes interns.

Basant-nos en l'estudi de Botella i Navalpotro (1998) podem distingir tres tipus de castellers. L'habitual, aquell que participa activament en assajos i actuacions; l'ocasional, que col·labora de manera puntual; i el seguidor, simpatitzant amb la colla però no hi participa amb camisa. A més a més, podríem afegir-hi l'inactiu, aquell membre que ha format part de la colla però que ja no hi participa activament ni en assajos ni en actuacions. Pel que fa a l'estructura d'una colla castellera, en totes les colles podem trobar-hi tres òrgans: l'Assemblea, òrgan màxim de poder; la Junta directiva, que s'encarrega de les tasques més administratives i logístiques de la colla; i l'Equip tècnic, l'òrgan que gestiona tot allò referent a la pràctica castellera (assajos, actuacions, etc.).

1.3 Pregunta de recerca i hipòtesis

En aquest treball partim de la hipòtesi que el tipus de participació castellera varia segons el barri i ens preguntem per la relació que pot haver-hi entre aquests dos components. En aquest sentit creiem que, analitzar els factors de caràcter objectiu que defineixen els participants d'una colla, pot aportar-nos característiques de diferent índole segons la colla i el barri i, per tant, generar la incògnita de si representa una variable de participació o no. És a dir, a mode d'exemple, a partir de la constatació de que en una colla la mitjana d'edat és major que a una altra, qüestionar-nos si i com pot contribuir aquesta dada a una major o menor participació.

De la mateixa manera, la vessant motivacional, això és, els motius que porten a les persones a participar al món casteller poden ser molt diversos i els factors poden variar depenent del barri ja que, si hi ha un sentiment pertinença major a aquest, per exemple, pot conduir a una alta participació a la colla castellera del barri en concret. Les raons personals de formar part del món casteller són unes però el component de barri pot jugar un paper important per contribuir a la participació i, un cop dins la colla, aquest pot ajudar a fomentar-la en una direcció o altra i seran uns o altres els factors que motivaran a quedar-s'hi.

Més enllà, en aquest treball ens fixem en la relació entre la participació en la cultura formal i la informal i posem en qüestió si aquests participants del món casteller participen activament de la vida cultural coneguda com a legitimada. És a dir, si la participació en el món casteller genera un efecte substitució sobre la cultura legitimada. Creiem que, tot i que els membres del món casteller estan interessats en la cultura formal i la veuen com a important, no hi formen part de manera més recurrent i activament. I, això no és degut a una falta de voluntat sinó que es prioritza l'activitat castellera, activitat que suposa una inversió de temps i esforç molt elevat que impedeix en gran mesura la participació en altres tipus de cultura.

L'activitat casteller, així com la resta d'activitats del tercer sector cultural, representen un pes important dins la participació cultural que s'hauria de tenir en compte a l'hora d'elaborar les estadístiques culturals. Sinó, de forma contrària, en aquestes existeix un biaix en tant que no s'està incloent una part cultural amb un pes significatiu a Catalunya i, concretament, a Barcelona. No obstant, de la mateixa manera que no podem incloure en aquest estudi tot el món casteller de la ciutat ni tot el món de la cultura popular, no es poden tenir en compte tampoc en aquest anàlisi totes les activitats de cultura formal però sí una aproximació de les activitats legitimades més rellevants.

Per tant, la nostra hipòtesis, és que la radiografia participativa del món casteller a Barcelona varia entre els barris de Barcelona i la població que hi participa no és a l'hora un participant actiu de la cultura formal.

1.4. Metodologia

La metodologia del present treball es basa en un anàlisi quantitativa mitjançant l'elaboració d'una enquesta¹¹. Inicialment, es volia partir del nombre de participants de cada colla de la ciutat. Per aquest motiu, abans de procedir a l'elaboració d'aquest qüestionari, es va (començar amb) una primera presa de contacte via correu electrònic amb les diferents colles de la ciutat per tal de conèixer aquesta variable i la realitat de cada colla.

A data d'avui, a Barcelona hi ha 8 colles castelleres en actiu¹² que, per ordre d'antiguitat, són les següents: Castellans de Barcelona (1969) – basada al Clot –, Castellans de Sants (1993), Castellans de la Vila de Gràcia (1996), Castellans de Poble Sec (1998), Castellans de la Sagrada Família (2002), Colla Castellera Jove de Barcelona (2010) – basada a Sant Andreu –, Castellans de Sarrià (refundació 2016) – acceptada com a colla de ple dret recentment –, i la Colla Castellans Esquerra de l'Eixample (2018) – colla en formació. A més a més, hi ha hagut altres colles de recorregut efímer a la ciutat de Barcelona com és el cas dels Castellans de Vallvidrera (2017-2018) o els Castellans de Nou Barris (2018-2019).

La informació rebuda per part de les colles va ser més detallada i precisa del que esperàvem i, tot i el punt fort que això podria representar per al nostre estudi, implicava una dada basada en indicadors i valors que varien segons les colles. Així, Castellans de Sants ens va fer arribar el nombre de participants actius entès com “castellers amb camisa i que en el darrer any van venir com a mínim a una actuació”, mentre que Castellans de Poble Sec consideraven com a actius aquells castellers “majors de 16 anys que hagin vingut a més del 30% d'assaigs, diades o activitats de la colla durant l'últim any”. No obstant la disparitat a l'hora de quantificar la participació entre les colles, aquestes dades ens han sigut d'utilitat a

¹¹ Vegeu Annex 4

¹² Vegeu Annex 2

l'hora de valorar la viabilitat de la quantitat de respostes rebudes i d'extreure'n conclusions contrastant-les amb les respostes.

Tenint en compte la diversitat en el nombre de participants manifestats, la disposició a proporcionar informació i ajuda, la distribució geogràfica per tota la ciutat i les diferents rendes dels barris de la ciutat, i donada la limitació de temps i extensió del treball, de les 8 colles de la ciutat, s'ha hagut d'acotar l'estudi a només 4 colles: Castellans de Sants, Castellans de Poble Sec, Colla Castellera Jove de Barcelona i Castellans de Sarrià. Tot i no ser estadísticament representativa, la mostra ens permet obtenir una radiografia adequada del món casteller a Barcelona en tant que, dels Castellans de Sants ens interessa la gran massa de gent que agrupen; de Poble Sec la seva ubicació en un dels barris de renda més baixa¹³ amb colla castellera; de la Jove, la seva ubicació geogràfica en relació a la resta de les colles; i de Sarrià l'interès propi i per tractar-se dels barris amb la renda més alta que compta amb colla castellera.

Després d'indagar sobre les recerques conduïdes en aquest àmbit, els resultats no han estat molt satisfactoris. Els estudis entorn la vessant social i cultural¹⁴ del món casteller són limitats i es centren més en els aspectes arquitectònics, físics o de resultats¹⁵. Per aquest motiu, respecte el treball de camp, s'ha optat per crear un qüestionari de 29 preguntes que intenta reflectir, dins del possible, la realitat de la participació castellera entre els barris de Barcelona basant-nos en l'escassa literatura, els estudis realitzats amb anterioritat i amb l'ajuda de les revisions de Miquel Botella, entre d'altres. Aquest formulari, el qual compta amb preguntes majoritàriament tancades, s'ha fet arribar als castellers i les castelleres de les colles anteriorment descrites mitjançant els canals oficials de cada colla i contactes directes amb alguns membres de les colles.

Amb el primer apartat de l'enquesta es pretén estudiar la participació castellera en un sentit més objectiu (diferències i recursos), recollint dades pel que fa a edat, gènere, lloc d'origen, estat civil, nombre de fills, nivell d'estudis, situació laboral, etc. per tal d'elaborar una primera fotografia general del perfil casteller de cada colla. En un segon apartat (connexió i vincles), l'enquesta busca conèixer la part motivacional d'aquesta participació preguntant sobre el grau de satisfacció amb el barri, el sentiment de pertinença a la colla, la participació en activitats extres de la colla, el grau de motivació respecte abans de la pandèmia, etc. i altres factors que poden determinar una major o menor participació. I a l'apartat final, es relacionen tot un seguit d'activitats culturals formals, basades en les enquestes de participació cultural, on s'ha d'indicar la freqüència amb què les realitzen, si voldrien participar-ne més d'aquestes, la preferència respecte aquestes i anar a assaig o diades, i el valor que els atorguen.

¹³ *RDLpc i RPpc. Barris de Barcelona*. 2019. Ajuntament de Barcelona

¹⁴ Centre de Prospectiva i Anàlisi dels Castells (2020, Desembre) *Observatori de l'afectació de la Covid-19 a les colles castelleres de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa als resultats d'aquest treball de camp, s'han obtingut un total de 190 respostes de les quatre colles seleccionades i a les quals se'ls va fer arribar el qüestionari.

Colla	Respostes	%	Membres	Error mostrat¹⁶
Sants	68	35,79 %	221	9,91
Poble Sec	36	18,95 %	85	12,47
Jove	42	22,11%	75	10,1
Sarrià	44	23,16 %	50	5,17
TOTAL	190			

Si tractem les dades en percentatges, podem observar com les respostes de Castellers de Sarrià representen un percentatge major respecte Castellers de Poble Sec i la Colla Castellera Jove de Barcelona, donada la proximitat personal a la colla i la facilitat per distribuir el qüestionari. Tot i que l'error mostrat¹⁷, assumint un nivell de confiança del 95 %, és elevat en tots els casos i la variable bàsica per a calcular-lo s'ha basat en el nombre aproximat de membres segons les dades que em van proporcionar les colles, és el nivell d'error que hem d'acceptar donada la limitació de recursos disponibles i la curta temporalitat de la recerca.

¹⁶ QuestinPro. *Calculadora de Margen de Error*. Visitat el 28 de juny de 2022 <https://www.questionpro.com/es/calculadora-de-margen-de-error.html>

¹⁷ Galindo Martín, B. (2013, Gener). *Factors de qualitat en els estudis d'opinió per enquesta*. Barcelona: CEO

2. Anàlisi de les dades (radiografia)

En aquest apartat s'exposen les estadístiques descriptives¹⁸ obtingudes de l'enquesta diferenciant els tres blocs en que es divideix aquesta i exposant els resultats de colla en colla individualment, cosa que ens permet agafar una primera imatge quantitativa dels resultats i individualitzada de cada colla. Amb aquestes radiografies individuals en mà, és a l'apartat següent on es posaran en relació les dades numèriques resultants de cada colla per tal de comparar-les entre elles i extreure'n conclusions.

2.1 Part objectiva

a) Castellans de Sants

A la colla dels Castellans de Sants hi trobem un ventall molt ampli d'edats i podríem dir que cap interval arreplega una majoria destacable tot i que, si ajuntem les edats de 20 a 35 anys si que obtenim un percentatge significatiu (un 46,5%) però sense arribar a representar és de la meitat de la colla. Pel que fa al gènere, hi trobem molta paritat, amb un 47,1% de participació femenina i un 52,9% de participació masculina. A la colla dels Borinots, un 6% indica no ser de Catalunya, sinó de l'estranger o de la resta d'Espanya i, tot i que la gran majoria es comunica majoritàriament en català, un 5,9% declara comunicar-se majoritàriament en castellà.

Una mica més de la meitat de la colla informa l'estat civil de solter/a (54,4%) i l'altre meitat de casat/da, separat/da, divorciat/da i vidu/a; representant el primer cas un 39,7%. Així, gairebé la meitat (51,5%) no tenen fills, seguit d'un 26,5% que informa tenir dos fills, un 11,8% tres fills i un 10,3% un fill. En aquesta colla una gran majoria viuen al barri de Sants (un 66,2%) i representa una gran diversitat quant al temps que porten fent castells, trobant quantitats relativament importants de gent novella i gent molt veterana. Un 14,7% porten menys de 5 anys fent castells i un 27,9% porta més de 25 anys fent castells però no hi ha ningú, dels que ha respost l'enquesta, que indiqui que porti més de 40 anys fent castells.

La gran majoria diuen tenir nivell d'estudis d'FP o llicenciatura o grau (un 11,9% i un 44,8% respectivament) i un 22,4% indiquen tenir nivell de màster o doctorat. En contraposició al 74,6% de la colla que considera que té un nivell de renda mig, un 16,4% s'identifica amb un nivell de renda baix i un 9% amb un nivell alt. Mentre que la majoria dels participants es troba treballant o estudiant (55,9% i 17,6%, respectivament), la resta es troben en situació d'atur (8,8%) o de jubilació (17,6%). Finalment un 7,6% indica que no participa ni ha participat mai en alguna colla castellera universitària¹⁹.

b) Castellans de Poble Sec

¹⁸ Vegeu Annex 5

¹⁹ Colles castelleres formades exclusivament per estudiants i membres de la comunitat universitària de totes les universitats

Als Castellans de Poble Sec, cap interval d'edat arplega una majoria per sobre d'un altre però sí que la majoria dels membres es concentren entre els 24 i 39 amb un percentatge significatiu als intervals de 49 a 54 anys i de 64 a 69 anys (representant un 14,3% cada un). Com a la majoria de colles, als Bandarres hi ha bastant equilibri quant al gènere dels participants: hi trobem un 55,6% de membres de gènere femení, un 41,7% de gènere masculí i un cas de no binarisme que representa un 2,8%. Un 11,2% dels membres de la colla són de l'estranger o de la resta d'Espanya, trobant certa correlació amb el 14,7% que manifesta comunicar-se majoritàriament en castellà.

Més de la meitat indica estar solter/a (66,7%) i un 5,6% divorciat/da en contraposició al 27,8% que declara estar casat/da. En aquest sentit, la immensa majoria dels participants de Poble Sec no tenen fills (80,6%) i un 19,4% tenen un o dos fills. Una xifra bastant baixa (35,9%) declara viure al barri de Poble Sec mentre que un 56,4% informa no viure-hi. La majoria dels membres fa entre 5 i 15 anys que estan al món casteller (27,8% entre 5 i 10, i 36,1% entre 10 i 15), un 11,2% porta més de 15 anys mentre que un 25% en fa menys de 5 anys i cap persona de les que ha contestat l'enquesta diu portar més de 25 o 40 anys.

Quant als nivells d'estudis, en aquesta colla un 40% informa un nivell d'estudis de llicenciatura o grau i un nombre prou elevat de castellers de màster o doctorat (un 14,3% i 11,4% respectivament). Destaca que la meitat de la colla declara tenir un nivell de renda baix (50%) i l'altra meitat un nivell de renda majoritàriament mig (38,9%) i, en minoria, un nivell alt (11,1%). Finalment, una immensa majoria dels *bandarres* està en situació laboral activa (72,2%) o jubilada (11,1%) i no consta cap persona a l'atur; i un 66,7% dels membres indica que no participa ni ha participat en alguna colla universitària.

c) Colla Castellera Jove de Barcelona

A la Colla Castellera Jove de Barcelona, un gruix important de la massa social es mou a l'interval d'edat entre els 20 i els 35 anys, representant en conjunt el 50,1% però cap franja d'edat destaca per acumular un nombre significatiu de participants. En aquesta colla ens trobem amb una paritat exacte de gènere amb un 50% de participació femenina i un 50% de participació masculina. Només una persona de la colla, que representa un 2,5% declara ser de l'estranger, la resta indiquen com a lloc d'origen Catalunya però, en canvi, un 19% es comunica majoritàriament en castellà i no en català.

La meitat dels membres de la colla (un 52,4%) marquen com a estat civil el de solter/a i l'altra meitat, un 33,3% el de casat/da i un 14,3% el de divorciat/da, i cap persona el de separat/da ni vidu/a. D'una banda, un 54,8% dels castellers d'aquesta colla indiquen que no tenen fills, de l'altra, indiquen tenir-ne un, dos o tres el 16,7%, 19% i 9,5% respectivament. Tot i ser una colla que no s'identifica directament amb un barri concret, el 53,5% declaren que viuen al barri d'on és la colla (Sant Andreu) i un 39,5% que no hi viuen. A més a més, una meitat dels membres (un 47,6%) fa entre 10 i 15 anys que fa castells

i l'altra fa menys de 10 anys (concretament, el 33,3% menys de 5 anys i el 19% entre 5 i 10), i no consta ningú que porti més de 15 anys fent castells.

Un nombre significatiu de participants de la Jove (el 66,7%) declaren tenir nivell d'estudis de FP o llicenciatura o grau (un 20,5% i un 46,2% respectivament) i un 20,5% nivell de màster. És rellevant que el 72,5% diuen tenir un nivell de renda mig i la resta (un 27,5%) un nivell de renda baix però ningú s'identifica amb un nivell de renda elevat. La immensa majoria dels membres de la colla està treballant (81,0%) i la resta estudiant (14,3%) o a l'atur (4,8%), i un 50% indica que no participa o ha participat en alguna colla castellera universitària.

d) Castellers de Sarrià

A la colla de Sarrià hi ha una marcada presència de jovent entre els 17 i els 27 anys. Concretament, el 25% dels membres es troba entre l'edat dels 17 als 22 anys, i un important percentatge del 46,4% entre els 22 i els 27 anys. Com en la majoria dels casos, trobem una representació de gènere equitativa donat que la participació femenina representa el 47,7% i la masculina el 52,3%. En aquesta colla és l'única on ens trobem un 100% de respostes que marquen com a lloc d'origen Catalunya i on cap dels enquestats diu ser de l'estranger o de la resta d'Espanya, tot i que un 6,8% indica que es comunica majoritàriament en castellà i no en català.

Un percentatge elevat del 79,5% dels membres de Castellers de Sarrià indiquen com estat civil solter/a i la resta casat/da (11,4%), separat/da (2,3%) o divorciat/da (6,8%). De la mateixa manera, un percentatge significatiu del 79,1% manifesta no tenir fills i el 20,9% restant declaren tenir-ne un, dos o quatre. Com ja havíem percebut i avançat al primer apartat, només un 34,1% dels participants de la colla viu al barri de Sarrià i un 59,1% no hi viu. A més a més, un percentatge elevat de la massa social de la colla (70,5%) fa menys de 5 anys que fa castells i la resta fa entre 5 i 15 anys (concretament, el 20,5% entre 5 i 10 anys; i el 9,1% entre 10 i 15 anys), i no consta ningú que porti més de 15 anys al món casteller.

Finalment, gairebé la majoria dels membres de la colla contenen amb un nivell d'estudis superiors, concretament, un 7% amb FP, un 58,1% amb llicenciatura o grau, un 18,6% amb màster i un 4,7% amb doctorat. No obstant, un 4,5% dels participants indiquen com a alt el seu nivell de renda en contraposició al 25% que l'indica com a baix i el 70,5% com a mig. Per acabar, el 57,1% dels castellers de Sarrià manifesten estar treballant, un 38,1% estar estudiant i un 4,8% estar a l'atur; però un 61,4% no participa o ha participat en alguna colla castellera universitària.

2.2 Part motivacional

a) Castellans de Sants

A la colla dels Castellans de Sants, més de la meitat dels participants (un 66,2%) indica que hi ha altres membres de la seva família a la colla. Dels que van respondre l'enquesta, la meitat (un 49,2%) no forma part de la Comissió Tècnica, la Junta Directiva ni cap altra comissió que, en canvi, representen el 17,5%, el 7,9% i el 25,4% respectivament. Un percentatge prou elevat dels participants (el 76,5%) es considera casteller/a habitual i ningú s'identifica amb el tipus de casteller/a inactiu/va. Destacar també que, respecte al grau de motivació post pandèmia, gairebé la meitat (un 45,6%) manifesten sentir-se igual de motivats i un 36,8% menys en comparació a abans de la pandèmia.

Els borinots mostren una gran satisfacció i pertinença tant al barri com a la colla. Per una banda, quant a la relació amb el barri, el 92,7% de les respostes es concentren en els dos nivells superiors de satisfacció i no s'obté resposta en els dos nivells inferiors; i, a més a més, el 88,2% manifesten també un sentiment màxim de pertinença al barri. De la mateixa manera, respecte la colla, un 91,1% indiquen un sentiment elevat de pertinença a la colla i, els resultats indiquen un grau elevat del 92,3% d'alineació amb els objectius de la colla.

Gairebé la totalitat dels membres (un 89,7%) participa en altres activitats de la colla que no consisteixen en diades o assajos. No obstant, a l'hora de triar el motiu principal pel qual participen del món casteller, la majoria (el 42,6%) no s'inclina ni per la vessant social ni el fet casteller i els valors totals tampoc fan decantar la balança clarament per ninguna de les dues opcions. De la mateixa manera, si bé els resultats són més positius que negatius, no hi ha una marcada tendència quant a identificar-se amb l'afirmació "La colla et torna allò que li dones".

b) Castellans de Poble Sec

De forma inversa, als Castellans de Poble Sec, menys de la meitat dels membres (un 38,9%) manifesta tenir altres membres de la seva família a la colla i, de forma semblant, la meitat (un 55,6%) no forma part de la Comissió Tècnica, la Junta o altres comissions. Cap dels bandarres enquestats es considera casteller puntual i una immensa majoria (un 77,8%) s'identifica com a casteller habitual, però gairebé la meitat (un 44,4%) se sent igual de motivat que abans de la pandèmia i el percentatge dels que estan més motivats (un 22,2%) compensa el dels que ho estan menys (un 25%).

Quant a la relació amb el barri, de l'enquesta s'obté un resultat satisfactori però no absolut donat que la majoria de les respostes respecte la satisfacció amb el barri (un 88,9%) es concentren en els nivells superiors però no en el més alt que només representa un 11,1%. El mateix succeeix amb el sentiment de pertinença al barri on les respostes es dispersen en els tres nivells superiors però no hi ha una marcada

tendència positiva. En canvi, pel que fa a la colla, sí que la immensa majoria dels participants (un 94,4%) indica un sentiment elevat de pertinença a la colla i, a més a més, no hi ha cap resposta indecisa quant a sentir com a propis els objectius de la colla representant només un 13,9% les respostes negatives.

Quasi tota la colla participa en altres activitats en tant que només el 5,9% manifesta que no pren part de la resta d'activitats de la colla en contraposició al 94,1% que sí que hi participa. Quant al motiu principal pel qual participen al món casteller, hi ha una marcada tendència cap al fet casteller (d'un 44,5%) i, al no obtenir cap resposta que es decanti per la vessant social, ens dona una pista en relació a que ningú participa motivat pel component social únicament. Finalment, cal destacar que un percentatge elevat del 66,7% manifesta estar molt d'acord amb el lema "La colla et torna allò que li dones".

c) Colla Castellera Jove de Barcelona

A la Jove de Barcelona, més de la meitat dels participants (un 64,3%) indiquen tenir altres membres de la seva família a la colla i un percentatge prou elevat (un 81%) es considera casteller/a habitual mentre que la resta es reparteix equilibradament entre ocasional, puntual o inactiu/va. Més de la meitat participen d'alguna comissió o òrgan de la colla donat que el 38,1% manifesta no formar part de la Junta, la Tècnica o altres comissions que, en contraposició, representen el 19%, el 26,2% i el 16,7% respectivament. Destaca dels resultats d'aquesta colla que just la meitat dels enquestats (un 50%) se sent menys motivat respecte abans de la pandèmia i només un 16,7% manifesta més motivació i un 23,8% indiferència motivacional.

També en aquesta colla, tot i no identificar-se directament amb un barri concret, la satisfacció amb el barri de Sant Andreu és molt elevada i la meitat de la colla (un 50%) la puntua amb el nivell màxim i ningú amb cap dels dos nivells més baixos. De la mateixa manera, també la meitat tenen un sentiment alt de pertinença en tant que el els dos nivells més elevats representen un 50%. Així mateix, pel que fa a la colla, els resultats indiquen un grau elevat de pertinença a aquesta, ja que ningú manifesta cap dels dos nivells més baixos i un 59,6% marca el grau màxim de satisfacció. A més, a més, es demostra molta alineació dels membres amb els objectius de la colla perquè més de la meitat (54,8%) indica un nivell màxim de sentir els objectius de la colla com a propis.

Tornem a trobar-nos que gairebé la totalitat dels membres (un 95%) participen en activitats extres de la colla que no siguin assajos o diades. Remarcar també que més de la meitat (un 66,7%) oscil·len entre el component social i el fet casteller però, hi ha més inclinació cap a la vessant casteller (un 23,8%) que cap a la vessant social (un 9,6%) del món casteller. Hi ha una identificació no marcada però elevada amb el sentiment que la colla et torna allò que li dones, és a dir, la balança es decanta per molt més de la meitat (un 71,4%) a estar d'acord amb l'afirmació que no en desacord.

d) Castellans de Sarrià

En contraposició a la resta de colles, un percentatge elevat del 79,%% indica no tenir altres membres de la seva família a la colla, i més de la meitat (un 61,4%) declara no formar part ni de la Comissió Tècnica, ni de la Junta ni d'altres comissions. Destaca d'aquesta colla que és la que presenta un percentatge més baix (un 68,2%) de castellers que es consideren habituals i un percentatge no elevat però significatiu que forma part dels ocasionals, puntals o inactius/ves i, per ser la que presenta també un percentatge molt elevat (del 36,4%) de castellers que no feien castells abans de la pandèmia.

En el cas dels Castellans de Sarrià no podem dir que hi hagi una total satisfacció amb el barri però sí que és prou elevada, ja que els dos graus més alts de satisfacció representen un 84,%; però, no obstant, no destaca per un especial sentiment de pertinença a aquest. En canvi, similarment a la colla anterior, el màxim grau de sentiment de pertinença a la colla representa més de la meitat dels membres (un 56,8%) i, és més, ningú s'identifica amb el dos nivells més baixos d'estar en línia amb els objectius col·lectius de la colla i el 52,3% s'alinea amb els objectius a un nivell màxim, cosa molt positiva i a remarcar.

Per acabar, als Castellans de Sarrià un percentatge no tan elevat com a la resta de colles (un 76,7%) participa en altres activitats de la colla que no siguin assajos o diades. En aquest sentit, la meitat dels castellers d'aquesta colla (un 47,7%) no es decanta entre la vessant social i el component casteller de la colla i, tot i que la balança cau cap a la banda del fet casteller més que la social, està bastant equilibrat i als dos extrems els percentatges són bastant baixos. Finalment, cal destacar que més de la meitat (77,3%) dels membres de la colla es senten interpel·lats per l'afirmació "la colla et torna allò que li dones".

2.3 Part de cultura legitimada

Aquesta secció de l'enquesta pretén aportar un enfocament sobre les dinàmiques entre la cultura formal i la informal, i deixar entreveure el paper i la importància que podrien jugar les activitats culturals no legitimades en les enquestes i estudis de desigualtat cultural. En aquest últim apartat s'exposaran algunes de les dades més rellevants obtingudes però la intenció no és estendre's gaire, perquè si bé algun comentari comparatiu entre colles és interessant, no és de vital importància per a l'objecte d'aquest treball un anàlisi individualitzat de cada colla sinó més aviat una visió generalitzada i total.

a) Castellans de Sants

A la colla dels Borinots destaca que cap de les activitats llistades a l'enquesta agrupa més del 40% dels membres de la colla com a activitat que freqüenten de forma habitual o ocasional, essent les de llegir llibres i practicar esports les més votades (representant un 36,76% i un 29,42% respectivament). I en

canvi, les opcions de menys freqüència acumulen entre el 70% i 95% de les respostes. Les activitats de llegir i practicar esports destaquen també perquè són les activitats que més membres consideren de molta importància però representant menys d'un 30% de les respostes i, per contra, la meitat de la colla no els atorga cap importància a activitats com participar en obres de teatre, ballar o fer dansa i anar a espectacles de dansa.

En aquest sentit, la pràctica de llegir llibres i anar al teatre, seguit del cinema, els concerts, els museus, les rutes culturals i practicar esports, són les activitats que més membres de la colla hi voldrien participar més. No obstant, a l'hora de decantar-se per les activitats o anar a assaig o diades, hi ha una preferència majoritària per a aquests últims, ja que gairebé cap percentatge supera el 5% de la colla preferint l'activitat, només en el cas d'anar a concerts amb un 8,82% i anar al teatre amb un 7,35%. Relacionat amb les activitats on hi ha menys interès general de voler participar-ne més, destaquen els espectacles de dansa, anar a biblioteques, participar en obres de teatre, pintar o escriure, amb una clara preferència per l'activitat castellera.

b) Castellans de Poble Sec

A la colla dels Castellans de Poble Sec destaca l'activitat de llegir amb una freqüència prou alta, representant més de la meitat de la colla (un 61,11%), però en general la pràctica puntual o nul·la és bastant elevada, acumulant la totalitat dels membres en algunes pràctiques culturals com la de participar en obres de teatre, ballar o escriure. Llegir llibres torna a ser l'activitat a la qual més membres (un 58,33%) coincideixen a atorgar-hi importància, seguit de practicar esports, anar al cinema, concerts, teatre i museus. Cal remarcar també que la meitat dels castellers de Poble Sec puntuen amb cap importància l'activitat d'escriure, a més de ballar, anar a espectacles de dansa i pintar.

En el cas dels *bandarres*, és bastant elevat l'interès a participar més de la cultura formal i bastant baix el desinterès, remarcant anar al cinema i al teatre com les que desperten més atractiu, i participar en obres de teatre, ballar i anar a la biblioteca com les que menys atreuen als membres. La preferència per assaig o diada és clara i guanya en tots els casos però hi ha percentatges, tot i que baixos, més elevats que a la colla anterior de preferència per a l'activitat de cultura legitimada com anar al teatre o participar en obres de teatre. Sorprenen, però, les pràctiques d'anar al cinema, espectacles de dansa, museus, biblioteques, rutes culturals, pintar o fer fotografia amb un 0% de preferència.

c) Colla Castellera Jove de Barcelona

Hi trobem uns percentatges d'habitualment i ocasionalment més elevats, amb bastantes activitats que freqüenten gairebé la meitat dels membres, com és el cas de llegir llibres i anar a concerts o fires i mercats. Seguint la dinàmica que hem anat veient, destaquen les activitats d'anar a espectacles de dansa,

participar en obres de teatre i ballar per l'elevat nombre de membres que no les practiquen; i les de llegir llibres, practicar esport i anar a concerts com les que els donen més importància. Es diferencia de la resta de colles perquè és l'única colla que considera l'escriure com a important i on cap membre puntua llegir llibres o anar a concerts amb cap importància.

En aquesta colla és bastant significatiu que l'interès per a participar més de les activitats de cultura formal, a part de concerts i esports (amb un 71,43% i un 66,67% respectivament), no representa més de la meitat dels membres de la colla. En aquest sentit, hi ha una clara preferència per diades i assaig que no per a aquelles i, fins i tot, un gran nombre d'activitats (anar al cinema, museus, biblioteques, rutes, llegir, ballar, tocar instruments, etc.) tenen un total de 0 membres que declaren preferir-la i només hi consta algun percentatge de prioritat per a anar a concerts i al teatre.

d) Castellans de Sarrià

La no participació en aquestes activitats culturals legitimades és prou elevada i considerada en tant que el 100% dels membres d'aquesta colla no assisteix a espectacles de dansa, el 93,18% no participa en obres de teatre ni dansa, seguit del 88,64% que no assisteix al teatre o escriu. Seguint una línia similar a les dues primeres colles, llegir llibres i practicar esports són les activitats que més importància se'ls hi atorga, així com anar a concerts i museus i, per contra, les activitats a les quals no se'ls dona tanta importància són les de participar en obres de teatre, ballar, anar a espectacles de dansa i escriure.

Als Castellans de Sarrià hi trobem un percentatge bastant elevat de membres desinteressats a participar més d'algunes de les activitats llistades, però en la majoria hi coincideixen més de la meitat dels castellers en voler-ne formar part, com és el cas de llegir (86,36%), anar a concerts i al teatre (72,73%) i practicar esports (70,45%). En concordança amb la importància atorgada a les activitats, hi trobem poca primacia per assistir a aquestes fins el punt que, només la preferència per a l'activitat d'anar al teatre acumula més d'un 5% dels membres de la colla. En la resta d'activitats, la majoria dels membres intenten coordinar o tenen una clara prioritat per assaig o diada com és el cas d'escriure seguit d'espectacles de dansa, participar en obres de teatre o ballar.

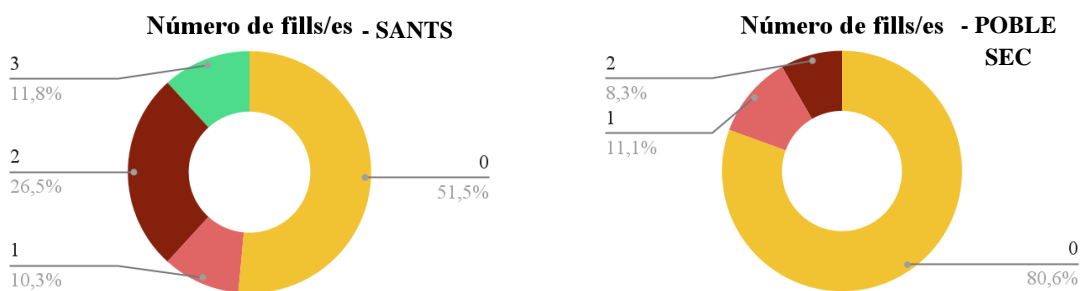
3. Interpretació

En síntesi, els resultats presentats en el paràgraf anterior demostren que no es poden extreure condicionants fiables i verídics al perquè d'aquesta participació desigual entre els barris, però es pretén obrir el debat oferint dades i fent-nos preguntes d'aquells factors analitzats que poden propiciar o desincentivar la participació perquè, com veurem, no hi ha variables determinants i incondicionals de la participació. En aquest paràgraf presentarem, a partir d'un anàlisi comparativa²⁰ algunes interpretacions desglossant cadascuna d'aquestes variables que poden tenir una implicació per a aquesta i que ens poden ajudar a entendre-la millor.

3.1 Part objectiva

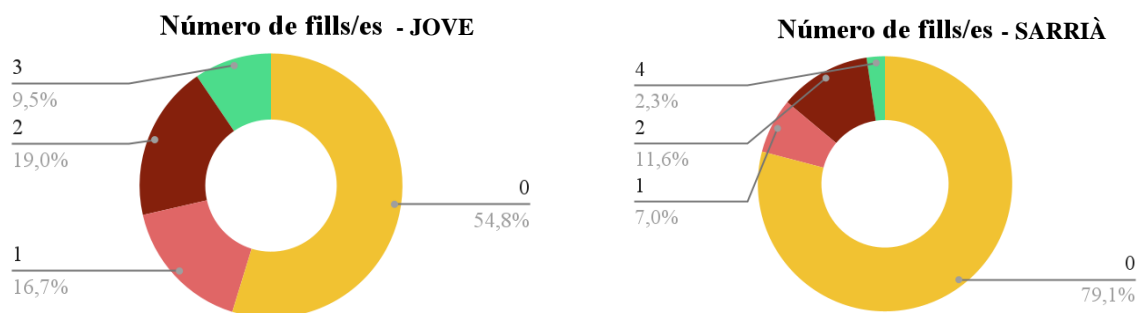
Amb aquestes dades sobre la taula, i tenint en compte que a Sarrià i a la Jove hi ha aparentment menys participació que a Sants i a Poble Sec, podríem arribar a plantejar-nos que l'edat, l'estat civil, i el nivell d'estudis baix afavoreixen la participació. Però després trobem Poble Sec i Sarrià amb dades elevades de persones sense fills i de gent que no viu al barri; a la Jove i a Sarrià, un nivell més alt d'estudis; a Poble Sec menys nivell de renda; i a aquesta i a la Jove més gent en situació laboral activa. No podem, per tant, establir cap factor ni circumstància com a indispensable que es correlacioni directament amb el grau de participació però podem reflexionar al voltant d'aquest tema sobre què poden suposar unes o altres dades.

Als Castellans de Sants ja hem vist que hi ha un ventall molt ampli d'edats amb una mitjana d'edat de 41,40 anys en comparació amb la mitjana d'edat de 29,42 anys dels membres dels Castellans de Sarrià. Pot tenir sentit donada la trajectòria i la vida d'aquestes dues colles, l'una amb una història llarga i l'altra de recent creació²¹ que encara no ha vist créixer els seus membres. Una colla amb membres molt joves o amb membres molt vells no és bo en cap dels dos extrems, ja que persones de totes les edats poden aportar coses ben diferents i es necessita aquesta diversitat per assegurar i facilitar l'acollida del màxim nombre d'integrants de totes les edats i poder així créixer.

²⁰ Veure Annex 1

²¹ És més, membres de la primera colla de Castellans de Sarrià van anar-se'n a la colla de Sants quan aquella es va dissoldre el 2004

A Sants, aquesta diversitat d'edats, entre d'altres, ens condueix a que no sigui molt disparat el nombre de solters/es i els membres sense fills/es, sinó que està més repartit. Per contra, a Sarrià, on hi ha molts joves, hi trobem també un elevat nombre de solters/es i de membres sense fills/es. La colla de Poble Sec i la Jove ja hem vist que van en una direcció similar en aquest sentit amb diversitat d'edats i d'estat civil, però destaca a Poble Sec l'elevat nombre de persones sense fills. En aquest sentit, un elevat nombre de membres sense fills o solters/es suposa menys càrregues familiars pel que, aparentment hauria d'implicar més temps lliure i, per tant, una major participació. El mateix podríem dir de la situació laboral, en tant que un elevat percentatge dels membres de Poble Sec i de la Jove es troben en situació laboral activa per la qual cosa disposen de menys temps lliure per formar part d'aquest món.

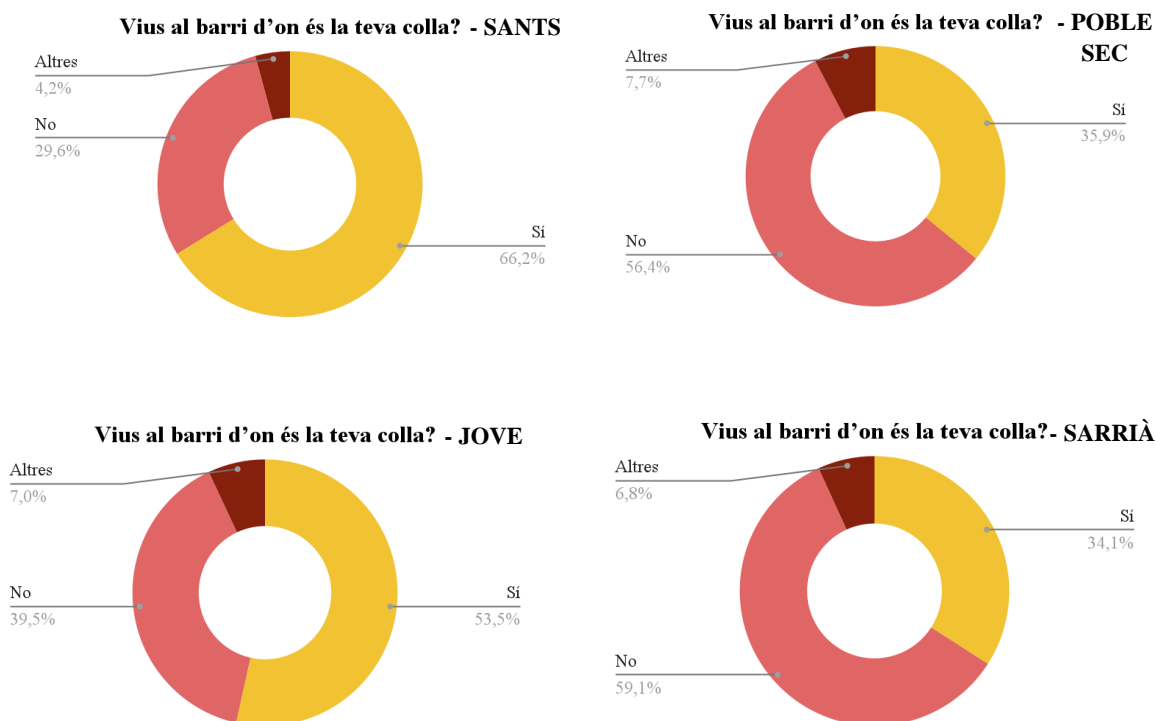
És interessant observar com a les quatre colles hi ha un equilibri quasi perfecte entre el gènere femení i el masculí. Cosa diferent són els rols que poden prendre cadascun d'aquests dins la colla i el poder de decisió que tenen i el paper que hi juguen²². El gènere pot no semblar un factor condicionant de participació però una colla molt feminitzada i empoderada en aquest sentit, pot atraure l'atenció d'encara més dones i afavorir així una participació major.

A Sants i Poble Sec hi ha certa correlació entre el nombre de membres que són de fora de Catalunya i i el nombre de membres que parlen majoritàriament en castellà, però a la Jove i a Sarrià no hi ha aquesta correlació, amb un percentatge elevat en el cas de la primera. És interessant veure l'origen i l'idioma en que es comuniquen els castellers en tant que es tracta d'una activitat molt arrelada al territori català i a la parla catalana i podria plantejar-se que als barris menys identificats amb el moviment català, hi ha més aversió al món casteller.

Totes les colles tenen un 70% dels membres que indiquen com a nivell de renda el mig, menys la colla dels bandarres on la meitat informen d'un nivell de renda baix. Sorpren que a Sarrià no hi hagi més membres amb un nivell de renda alt perquè és un barri de renda alta però per una banda, ja hem vist que

²² Vegeu Segarra, S. (2020). *L'impacte de les comissions feministes a les colles castelleres universitàries*. Barcelona

la majoria dels membres no són del barri de Sarrià i, de l'altra, poca població de renda alta es considera com a tal. S'acostuma a centrar la mirada en la variable de renda quan s'estudia la desigualtat en cultura legitimada, conclouent que a més renda més participació en aquest tipus de cultura. No obstant, en aquests casos veiem que no és un factor decisiu, ja que Poble Sec és el que té menys renda però no presenta una elevada participació.

És curiós que a Poble Sec i a Sarrià el percentatge de gent que viu al barri de la colla és molt baix sobretot tenint en compte que un és el barri de renda més baixa i l'altra el barri de renda més elevada. A més a més, en aquest aspecte també destaca la Jove que, al no identificar-se directament amb un barri en concret, igualment un nombre elevat de membres sí que hi viu. En general les colles s'estableixen en un barri prenent el nom d'aquest com a tret identificatiu de la colla i interactuant amb ell per la qual cosa, la gent que viu al barri és la que hauria de sentir la colla com a seva i formar-ne part, cosa que no succeeix en el cas de Poble Sec i Sarrià.

Cal remarcar la Jove i Sarrià pel poc bagatge casteller que tenen els seus membres, sobretot en el cas de Sarrià que no és de sorprendre si tenim en compte que es va fundar el 2016. En sentit contrari, destaca la colla de Poble Sec que, si bé compta amb castellers que tenen anys d'experiència, no hi ha ningú amb més de 25 anys de rodatge quan és una colla que porta en actiu des del 1998. A més a més, també cal subratllar la Jove i Sarrià perquè presenten un major nivell d'estudis. En general, als treballs sobre desigualtat cultural es relaciona un nivell major d'estudis amb un major consum de cultura legitimada però tornem a veure que en aquest cas no es compleix i el nivell d'estudis no és un factor decisiu.

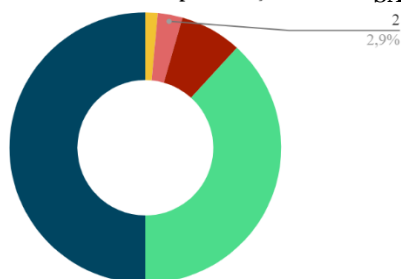
Finalment, mencionar que només a Sants la meitat dels membres declaren participar en altres entitats de cultura popular, i a les altres tres colles aquest percentatge és molt més baix, sobretot a Poble Sec i a la Jove.

3.2 Part motivacional

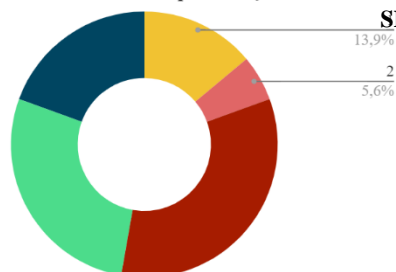
Els motius que mouen a una persona a participar en una colla castellera són variats²³ i els que la motiven a quedar-s'hi diversos altres. Pot venir donat perquè és una persona del barri que vol formar part d'una entitat, perquè és el progenitor d'algun membre de la canalla i s'hi acaba quedant també, perquè prové d'un territori amb molta tradició castellera, etc. Per això és interessant, per exemple, el percentatge de membres d'una colla que tenen un altre familiar dins la colla, ja que el fet de trobar membres d'una mateixa família que hi formen part, retroalimenta la participació i fomenta l'activitat al passar a integrar-se com una activitat familiar més. En aquest sentit, el nombre de castellers sense altres membres que siguin família dins la colla s'accentua sobretot en el cas de Sarrià seguit de Poble Sec.

En general, ja hem pogut observar que a les tres colles la satisfacció amb el barri és elevada i, en part és normal, perquè un dels factors que et fan escollir la colla, a part de la proximitat geogràfica, entre d'altres, és el fet de sentir-se part d'aquell ambient i tot el que es genera. Una colla genera molta vida de barri i, si no s'està satisfet amb aquest barri, no hi haurà cap interès en aportar el propi granet de sorra i en formar part d'una entitat que impulsarà la vida i l'ambient d'aquest. No obstant, són Sants i la Jove les que cal remarcar per tenir el major grau de satisfacció amb el barri però, a més a més, la primera destaca també pel sentiment de pertinença al barri.

Indica el teu sentiment de pertinença al barri - SANTS

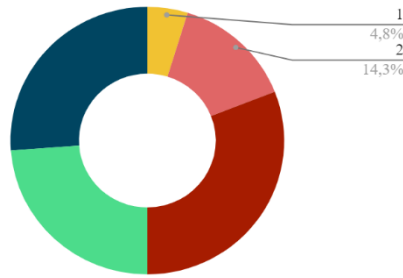

Indica el teu sentiment de pertinença al barri - POBLE SEC

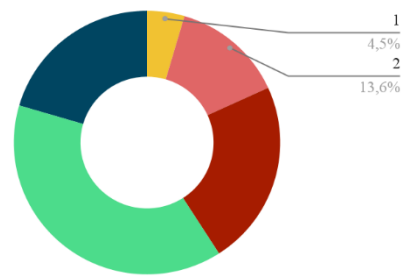

²³ Vegeu Santana Torralba, L. (2019). *Castells i compromís. Una aproximació qualitativa i quantitativa al compromís organitzacional de les colles castelleres*. Barcelona: Concurs de castells

Indica el teu sentiment de pertinença al barri - JOVE

Indica el teu sentiment de pertinença al barri - SARRIÀ

Que a la Jove no hi hagi aquest sentiment de pertinença tan elevat podria entendre's en tant que aquesta colla es relaciona amb el barri de Sant Andreu però no s'hi identifica directament sinó que interpel·la a la ciutat de Barcelona. És més, aquests graus més baixos de sentiment de pertinença als barris de Poble Sec, de la Jove i de Sarrià es poden posar en relació als percentatges més baixos ja esmentat de membres de la colla que indiquen viure al barri d'aquesta. Així doncs, no ens ha de sorprendre que als Castellans de Sants, que és la colla amb un percentatge més elevat de gent del barri, el sentiment de pertinença a aquest també és el més elevat.

Un altra tema és el sentiment de pertinença a la colla que a totes les colles és molt transcendent però podríem ressaltar el cas de la Jove i de Sarrià on cap membre ha indicat cap dels dos nivells més baixos, sinó que tots els membres puntuen aquest sentiment del mig cap a amunt. És un factor bastant important, en tant que a més sentiment de pertinença més es voldrà fer créixer aquest projecte i més es sentirà com a propi. És per aquest motiu que sorprèn també a Sarrià una gran quantitat de membres que indica no formar part de cap comissió, la Junta Directiva o la Tècnica i per tant, tot i el sentiment de pertinença elevat, pocs tenen un gran poder de decisió.

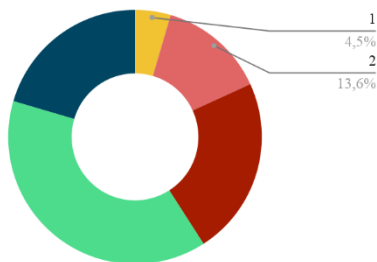
Però, alhora de la veritat, en aquesta colla trobem, en comparació a la resta de colles, pocs castellers habituals i una participació baixa en altres activitats de la colla. Tenir aquests membres "satèl·lit" en una quantitat considerable no és gaire favorable per a la consecució dels objectius i el funcionament d'una colla castellera. Com més massa social consolidada i recurrent, més sentiment de grup i de pertinença i, en conseqüència, més fàcilment es pot tirar endavant un projecte, ja que es pot comptar amb la participació activa i la implicació forta dels seus membres.

En general a les tres colles hi ha bastant acord a sentir que la colla et torna allò que li dones, però destaca per sobre el cas dels Castellans de Poble Sec amb un percentatge considerable de membres que hi estan molt d'acord. És un sentiment important, notar que allò que voluntàriament s'està donant i on s'estan invertint esforços de forma altruista té una recompensa ja sigui de manera individual o col·lectiva. En cas contrari, amb un grau elevat d'aversion a sentir que la colla no està tornant allò que se li dona, comportaria deixar de donar corda i aportar el propi granet de sorra, remant a contracorrent amb els objectius col·lectius de la colla.

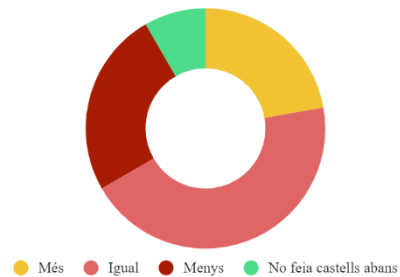
Seguint la línia del que hem comentat sobre els motius que porten a uns castellers o altres a formar part d'aquest món, dels castellers de Poble Sec ningú participa pel component social d'aquest únicament i dels castellers de la Jove hi ha molts membres indecisos que no es decanten per cap de les dues vessants. No podem sentenciar fefaentment que una de les dues sigui única i exclusivament necessària i l'únic motiu de participació vàlid que hauria d'haver-hi. Hi ha qui creurà que sí, però al meu parer les dues vessants són igual d'importantes. La fidelització dels membres d'una colla castellera pot venir per una o altra banda i s'han de potenciar els dos components per igual, ja que algú vindrà i es quedarà per la part social però a algú altre l'atraurà el fet casteller.

Per acabar, remarcar els Castellers de Sants amb pocs borinots que assenyalin estar més motivats després de la pandèmia, la meitat diu estar igual o menys motivat. És un factor de participació, si bé no suficient, podríem dir que necessari, ja que no comptar amb aquest incentiu suposa suprimir un al·licient important i fer disminuir el nombre de membres d'una colla. El descens de la motivació pot venir de múltiples causes diverses: un canvi de preferències, un nivell casteller de la colla més baix en relació amb la pre-pandèmia, un canvi de circumstàncies familiars o laborals, etc. Cal destacar en aquest context, també, la gran quantitat de membres dels Castellers de Sarrià que indiquen que abans de la pandèmia no feien castells, cosa que suposa un flux important de gent en el moment de la represa, però amb poc bagatge casteller.

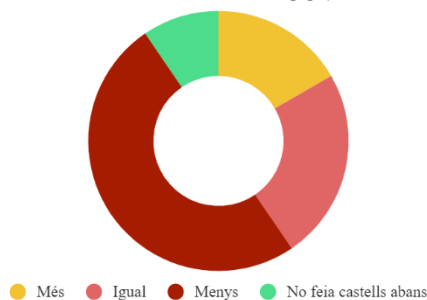
Indica el teu sentiment de pertinença al barri - SANTS

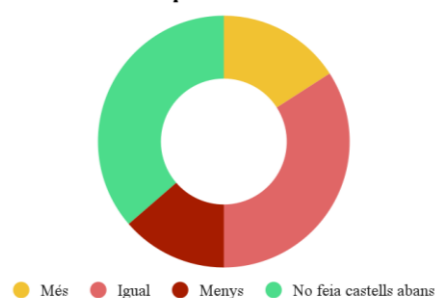
Diries que et sents més motivat o menys que abans de la pandèmia? - POBLE SEC

Diries que et sents més motivat o menys que abans de la pandèmia? - JOVE

Diries que et sents més motivat o menys que abans de la pandèmia? - SARRIÀ

3.3 Part de cultura legitimada

Com ja havíem avançat, en aquest apartat no ens interessa parlar de cadascuna de les colles individualment sinó del conjunt²⁴ del món casteller barceloní a partir de les radiografies d'aquestes quatre colles. Amb aquest estudi generalitzat de la cultura popular es vol donar un enfoc diferent i aportar reflexions noves al voltant del tema de la participació cultural a la ciutat de Barcelona, entenent que a la majoria de les enquestes que estudien la desigualtat en aquest àmbit no es té en compte aquest tipus de cultura no legitimada i es centra la mirada la cultura considerada socialment legítima.

Podem observar, en general, una freqüència molt baixa a les activitats llistades a l'enquesta, on la majoria dels castellers es decanten per les opcions de mai o puntual. Destaca per sobre de totes, l'activitat de llegir com la més habitual seguit de la d'anar a concerts, fires o mercats i practicar esports i, per l'altra banda, ressalten com gens practicades les d'anar a espectacles de dansa, participar en obres de teatre i ballar. Com ja hem anat veient en les dades individualitzades, s'atorga una gran importància a l'activitat de lectura així com també a la d'anar al cinema, teatre, museus i practicar esports seguit de les rutes culturals i tocar instruments. Cal subratllar en aquest aspecte, que els espectacles de dansa, participar en obres de teatre i ballar tornen a ser les puntuades amb menys importància, seguit de pintar, escriure o anar a biblioteques.

Si bé el desinterès a participar més de les activitats és clarament més gran en els casos de ballar o participar en obres de teatre i, en els casos d'anar a espectacles de dansa, biblioteques, pintar o escriure hi trobem un percentatge alt d'indiferència, en la resta de les activitats, l'interès per participar-hi més és més elevat que el desinterès. Ja hem exposat que la preferència pels castells és indiscutible i les activitats que es prioritzen és en un percentatge molt baix en tant que anar al teatre representa l'activitat més prioritzada i només agrupa el 10% dels castellers. En aquest aspecte, cal remarcar l'assistència als concerts com l'activitat amb un percentatge major de membres castellers que intenten coordinar ambdues pràctiques.

Podem concloure, per tant, que, tot i atorgar-se importància a les activitats, aquestes no es practiquen de manera gaire habitual i no és perquè no hi hagi la voluntat, ja que podem observar que hi ha un interès elevat en participar més, sinó més aviat és perquè, a l'hora de la pràctica, es prioritza l'assistència a assaig o la diada castellera per sobre d'aquestes activitats. No obstant, si desglossem aquesta mateixa anàlisi diferenciant de cada activitat de forma individual, en podem extreure quatre dinàmiques de participació diferent.

En un primer grup, trobem les activitats d'anar a espectacles de dansa, participar en obres de teatre i ballar. Aquestes són activitats de freqüència inusual, amb un percentatge molt elevat de pràctica

²⁴ Vegeu Annex 3

inexistent i que destaquen per atorgar-los-hi poca importància, on un percentatge molt baix de castellers els hi donen alguna importància. Si bé als espectacles de dansa guanya la indiferència total, en general hi ha un clar desinterès en no practicar aquestes activitats i per aquest motiu, és lògic que, a l'hora d'escollir entre anar a assaig o a una diada i realitzar alguna d'aquestes tres activitats, la prioritat pels castells sigui molt elevada i que ni s'intentin coordinar les dues pràctiques.

Seguidament, podem agrupar la pràctica d'escriure, pintar, fer fotografies i anar a biblioteques en un mateix grup en que no hi ha gaire freqüència però tampoc és nul·la sinó que hi podem observar alguns percentatges més elevats d'execució puntual. De la mateixa manera, a les activitats d'aquest grup tampoc se'ls hi dona gaire importància però aquesta no és inexistent, amb un clar desinterès per no participar més però no tan marcat com al grup anterior, sinó que hi trobem més indiferència. En aquest sentit, tornem a trobar-nos amb una preferència clara pels castells però en aquest cas, els percentatges d'intentar coordinar ja no són tan baixos.

Anar a fires o mercats, les rutes culturals, anar a museus, tocar instruments, cantar o fer música presenten una freqüència com la del grup anterior, és a dir, baixa però que no acaba de ser del tot nul·la. Però, a aquestes activitats se'ls hi dona una major importància sense ser tampoc gaire elevada sinó que en uns casos està equilibrat entre molt i poc important i en altres hi ha indiferència. Així les coses, tampoc hi ha gaire desinterès sinó que les respostes estan, en uns casos (fires, rutes culturals), repartides entre l'interès de voler participar més i la indiferència i, en altres (museus, música), amb una representació del si de gairebé la meitat. És per aquestes raons que, aquí la preferència pels castells és elevada i ja comencem a veure un percentatge prou significatiu de membres que intenten coordinar.

Finalment, a l'últim grup inclourem les activitats d'anar al cinema, al teatre, concerts, llegir llibres i practicar esports que representen, en comparació a la resta, les activitats que més habitualment es practiquen. Per tant, també configurem el grup d'activitats a les que se'ls hi atorga més importància de tot el llistat, destacant per sobre de totes, com ja hem anat indicant, la de llegir llibres. Tot i que hi ha un clar interès en voler practicar-les més, en tant que en tots els casos més de la meitat dels membres de les colles mostren aquest interès, també hi ha una clara preferència pels castells si bé no tan elevada perquè també un nombre elevat de castellers intenta coordinar-ho tot.

Per tant, podem concloure que, a banda d'aquelles activitats per les quals ja des d'un inici no es mostra cap tipus d'interès ni se les considera com a importants, la preferència pels castells en general eliminarà qualsevol grau de voluntat de voler practicar-les o directament ja no despertarà la curiositat. Si en aquest últim grup que hem identificat, on l'interès i les ganes hi són i en un nivell important, es prioritza l'activitat castellera i s'intenta coordinar però en un percentatge baix, en aquelles activitats en que la curiositat no es tan elevada i on no es dona tanta importància, per molt que s'intenti incentivar la seva pràctica, hi haurà una clara predominança pels castells.

4. Conclusions

Partíem de la hipòtesis que la participació castellera varia entre barris i ens preguntàvem pels diversos factors que poden implicar una major o menor participació. Si bé hem pogut constatar que la primera part de l’afirmació és correcta, atès que les quatre colles presenten una radiografia dels seus membres ben diferents, el nostre treball no ha trobat evidències concloents sobre els factors que condicionen i determinen els diferencials de participació. L’objectiu del treball tampoc és concloure el perquè d’aquesta participació major o menor, sinó posar-la sobre la taula, i estudiar-la i, per tant, s’han analitzat els diferents valors i com aquests podrien jugar un paper més o menys clau en la participació.

En una segona part, el treball fixa la mirada en la relació entre la cultura formal i la informal en tant que aquesta última sembla no tenir cabuda a les estadístiques culturals. En aquest sentit, hem pogut demostrar, tal com planteja la hipòtesi, l’efecte substitutiu del món casteller en tant que els seus participants prioritzen anar a assaig o assistir a les diades castelleres, encara que la resta d’activitats culturals despertin el seu interès o les considerin com a importants. Anant més enllà, a més a més, s’han pogut diferenciar quatre dinàmiques de participació diferents, on l’efecte substitució es dona en major o menor grau, ja que cal distingir aquelles activitats que, si s’eliminés el component casteller, tindrien el mateix percentatge de participació, ja que no generen cap tipus de curiositat, d’aquelles en què el fet casteller comporta probablement una menor participació.

Aquestes conclusions ens semblen rellevants per conscienciar sobre el pes que podrien arribar a tenir aquestes activitats a les enquestes i els estudis de participació i desigualtat cultural a la ciutat de Barcelona. Ja s’avança en molts estudis²⁵ que existeixen importants limitacions en els instruments disponibles per mesurar i analitzar la participació en la vida cultural de la ciutat i que, per tant, es necessita avançar en la construcció d’eines per copsar la diversitat de formes de participació cultural que avui no es recullen. Amb la manca d’aquest tipus de coneixement per valorar les intervencions públiques, les polítiques culturals seguiran basant-se en unes dades que no reflecteixen la realitat cultural de la ciutat i una important massa poblacional seguirà sense sentir-se interpel·lada per aquesta.

Per tant, i a mode de conclusió, si bé no podem establir cap factor ni circumstància com a indispensable que es correlacioni directament amb el grau de participació, ja que no existeix relació causa-efecte lineal entre una variable i altre, hem pogut reflexionar al voltant d’aquest tema sobre el que poden suposar unes o altres dades. No obstant, tot i la poca precisió de les dades obtingudes al comptar amb un error mostral elevat i aquest basat en dades també aproximades, es deixen palès aspectes de gran interès per generar debat entorn les diferències de tipus de participació castellera entre els barris de Barcelona i l’efecte que genera la pràctica casteller sobre la participació en activitats culturals legitimades.

²⁵ Institut de Cultura de Barcelona; Ajuntament de Barcelona. (2020, Febrer). *Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona. Procés d’elaboració i anàlisi de resultats*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona

5. Bibliografia

Barbieri, N.; Cendra, O. (2019). *Tercer sector cultural: la dimensió educadora de les organitzacions de cultura popular i comunitària*. Barcelona: Educació 360: més enllà del temps lectiu.

Barbieri, N.; Fina, X.; Subirats, J. (2012). *Culture and urban policy. Dynamics and effects of third sector organisations in Barcelona*. *Revue Métropoles*, 11, p. 2-23

BCF Consultors (2018). *Estadística del tercer sector cultural de Catalunya 2016*. Generalitat de Catalunya. DeCultura núm. 57.

Brotons, X. (1995). *Castells i castellers. Guia completa del món casteller*. Barcelona: Lynx Edicions

Castellers de Poble Sec. (2019, October 9). *Història – Castellers del Poble Sec*. Castellers del Poble Sec. Visitat 15 de juny de 2022 a <https://castellersdelpoblesec.cat/historia/>

Castellers de Sarrià. (n.d.). *Qui som?-Què fem?* Castellers de Sarrià. Visitat 15 de juny de 2022 a <https://www.castellersdesarria.cat/colla>

Castellers de Sants. (n.d.). *Història de la colla*. Castellers de Sants. Visitat 15 de juny de 2022 a <http://www.borinots.cat/historia-de-la-colla/>

Cendrós, E.; Panadera, H. (2019, Novembre). *El Panoràmic 2018. Base social i participació a les entitats no lucratives de Catalunya. Recerca Qualitativa*. Barcelona: Espai Torre Jussana

Centre de Prospectiva i Anàlisi dels Castells (2020, Desembre) *Observatori de l'afectació de la Covid-19 a les colles castelleres de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona

Colla Casteller Jove de Barcelona. (n.d.). *La Colla – Jove de Barcelona – Colla Casteller*. Jove de Barcelona. Visitat 15 de juny de 2022 a <https://www.jovedebarcelona.cat/la-colla/>

Departament de Cultura (2022, Febrer). *Estadístiques culturals de Catalunya 2022. Especial Covid-19 Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Fina, X.; Subirats, J.; Barbieri, N., Merino, E., Partal, A. (2011). *Proximitat, cultura i tercer sector a Barcelona. Anàlisi de casos*. Barcelona: Icaria

Galindo Martín, B. (2013, Gener). *Factors de qualitat en els estudis d'opinió per enquesta*. Barcelona: Centre d'Estudis d'Opinió

Grup de treball sobre cultura i desigualtat a Barcelona. (2019, Gener). *Cultura i desigualtat a Barcelona. Indicadors i reflexions per al debat i la recerca sobre la participació cultural*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona

Institut de Cultura de Barcelona; Ajuntament de Barcelona. (2020, Febrer). *Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona. Procés d'elaboració i anàlisi de resultats*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona

Santana Torralba, L. (2019). *Castells i compromís. Una aproximació qualitativa i quantitativa al compromís organitzacional de les colles castelleres*. Barcelona: Concurs de castells

Santesmases i Ollé, J. (2011). *De l'associacionisme cultural i els centres d'estudis. Consideracions sobre l'associacionisme*. Barcelona: Canemàs: revista de pensament associatiu, 2011, Núm. 01, p. 6-19

Santesmases i Ollé, J. (2021). *L'associacionisme cultural i els números*. Barcelona: Canemàs: revista de pensament associatiu, 2021, Núm. 22, p. 7-18

Segarra, S. (2020). *L'impacte de les comissions feministes a les colles castelleres universitàries*. Barcelona: TFG Universitat Pompeu Fabra, 2019-2020.

ANNEX

ANNEX 1. Taula comparativa

	SANTS	POBLE SEC	JOVE	SARRIÀ	
P a r t o b j e c t i v a	Edat	46,5% De 20 a 35 X= 41,40	17,9% 24-29 17,9% 29-34 17,9% 34-39 14,3% 49-54 14,3% 64-69 X= 37,03	17,9% 20-25 17,9% 25-30 17,9% 30-35 14,3% 30-35 14,3% 50-55 X= 36,55	25% 17-22 46,4% 22-27 10,7% 42-47 X= 29,41
	Gènere	47,1% femenina 52,9% masculina	55,6% femenina 41,7% masculina 2,8% no binari (1p)	50% femenina 50% masculina	47,7% femenina 52,3% masculina
	Origen	Un 6% de l'estranger o de la resta d'Espanya (4p)	11,2% són de l'estranger o de la resta d'Espanya (4p)	2,5% estranger (1p)	100% diuen ser de Catalunya
	Idioma	5,9% Castellà (4p)	14,7% Castellà (5p)	19% Castellà (8p)	6,8% Castellà (3p)
	Estat civil	54,4% Solter 39,7% Casat	66,7% Solter 27,8% Casat 5,6% Divorciat	52,4% Solter 33,3% Casat 14,3% Divorciat	79,5% Solter 11,4% Casat 2,3% Separat 6,8% Divorciat
	Nombre fills	51,5% No tenen 26,5% Dos 11,8% Tres 10,3% Un	80,6% No tenen fills 19,4% Un o dos fills	54,8% No tenen fills 16,7% Un 19% Dos 9,5% Tres	79,1% No tenen fill 7% Un 11,6% Dos 2,3% Quatre
	Barri	66,2% Viuen a Sants	35,9% Viuen a Poble Sec 56,4% No hi viuen	53,5% Viuen al barri 39,5% No hi viuen	34,1% viu al barri de Sarrià 59,1% no hi viu

Anys	14,7% -5 anys 27,9% +25 anys Ningú +40 anys	25% -5 anys 27,8% entre 5 i 10 36,1% entre 10 i 15 11,2% +15 però -25 Ningú +25 o 40 anys	47,6% entre 10 i 15 33,3% menys de 5 anys 19% entre 5 i 10	70,5% menys de 5 anys 20,5% entre 5 i 10 9,1% entre 10 i 15 Ningú més de 15
Nivell estudis	11,9% FP 44,8% Llicenciatura o grau 22,4% Màster o doctorat total= 79,1	40% Llicenciatura o grau 14,3% Master 11,4% Doctorat batxillerat i eso total= 65,7	20,5% FP 46,2% Llicenciatura o grau 20,5% màster Mirar batx i eso edats. total=87,2	7% FP 58,1% Llicenciatura o grau 18,6% Màster 4,7% Doctorat total=88,4
Nivell renda	74,6% Mig 16,4% Baix 9% Alt	50% Baix 38,9% Mig 11,1% Alt	72,5% Mig 27,5% Baix Ningú nivell alt	70,5% Mig 25% Baix 4,5% Alt
Sit. Laboral	55,9% Treballant 17,6% Estudiant 8,8% Atur 17,6% Jubilació	72,2% Treballant 16,7% Estudiant 11,1% Jubilat Cap persona a l'atur	81,0% Treballant 14,3% Estudiant 4,8% Atur	57,1% Treballant 38,1% Estudiant 4,8% Atur
Univer.	76,5% No participa	66,7% No participa	50% No participa	61,4% No participa
Familiars	66,2% altres membres 33,8% no	38,9% altres membres 61,1% no	64,3% altres membres 35,7% no	20,5% altres membres 79,50% no
Satisfacció barri	45,6% satisfacció 5 47,1% satisfacció 4 7,4% satisfacció 3 Ningú satisfacció 1 ni 2	11,1% satisfacció 5 47,2% satisfacció 4 41,7% satisfacció 3 Ningú ni 1 ni 2	50% satisfacció 5 35,7% satisfacció 4 14,3% satisfacció 3 Ningú ni 1 ni 2	27,3% satisfacció 5 56,8% satisfacció 4 13,6% satisfacció 3 2,3% satisfacció 2 Ningú 1

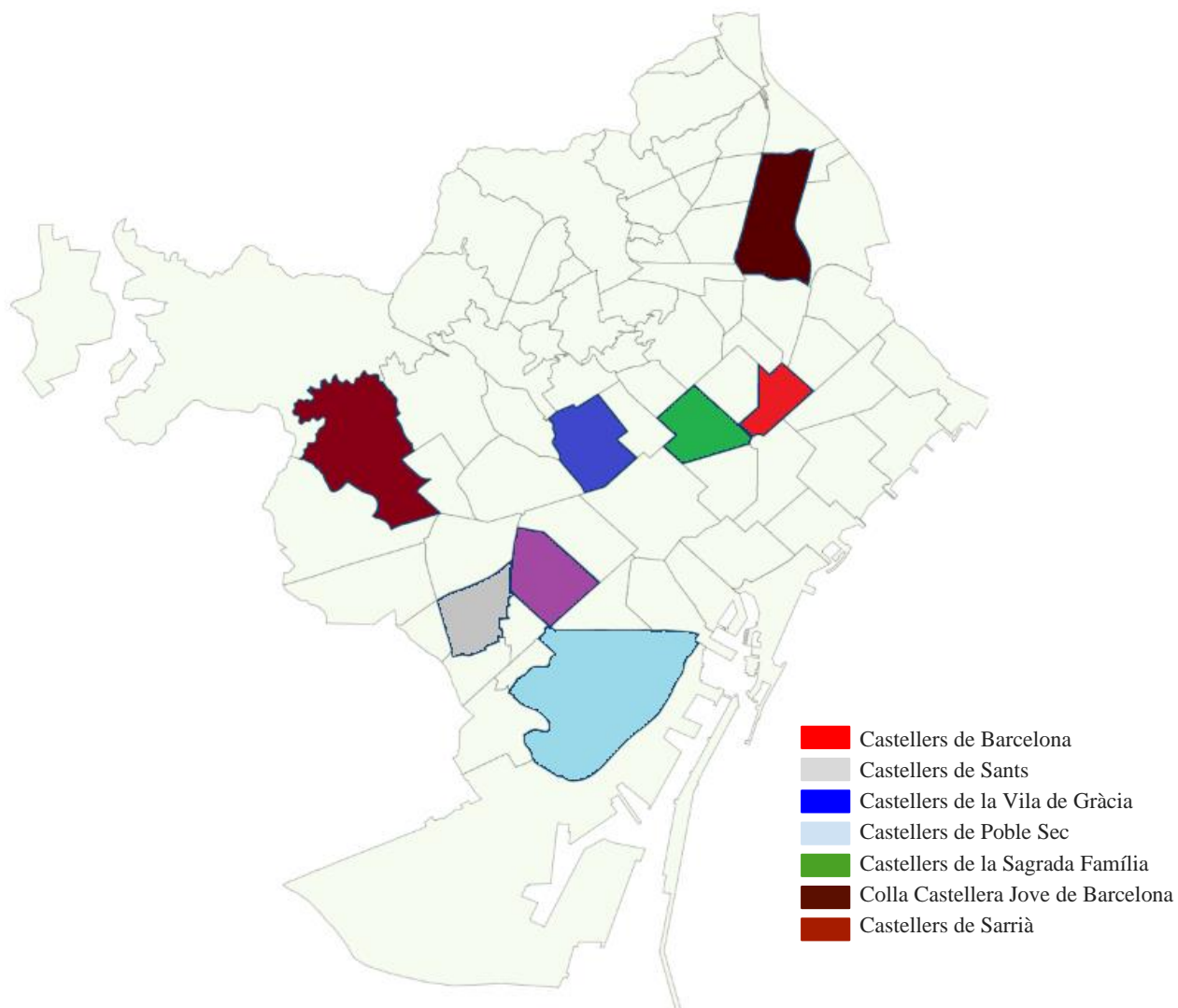
P a r t m o t i v a c i o n a l	Pertinença barri	50% sentiment 5 38,2% sentiment 4 7,4% sentiment 3 2,9% sentiment 2 1,5% sentiment 1	19,4% sentiment 5 27,8% sentiment 4 33,3% sentiment 3 5,6% sentiment 2 13,9% sentiment 1	26,2% sentiment 5 23,8% sentiment 4 31% sentiment 3 14,3% sentiment 2 4,8% sentiment 1	20,5% sentiment 5 38,6% sentiment 4 22,7% sentiment 3 13,6% sentiment 2 4,5% sentiment 1
	Pertinença colla	52,9% pertinença 5 38,2% pertinença 4 7,4% pertinença 3 1,5% pertinença 2 Ningú pertinença 1	44,4% pertinença 5 50% pertinença 4 5,6% pertinença 2 Ningú pertinença 1 ni 3	59,5% pertinença 5 26,2% pertinença 4 14,3% pertinença 3 Ningú ni 1 ni 2	56,8% pertinença 5 29,5% pertinença 4 13,6% pertinença 3 Ningú ni 1 ni 2
	Objectius colla	41,2% grau 5 51,1% grau 4 5,9% grau 3 1,5% grau 2 Ningú 1	58,3% grau 5 27,8% grau 4 5,6% grau 2 8,3% grau 1 Ningú grau 3	54,8% grau 5 23,8% grau 4 7,1% grau 3 9,5% grau 2 4,8% grau 1	52,3% grau 5 36,4% grau 4 11,4% grau 3
	Junta, Tècnica o altres	49,2% Res 17,5% Comissió Tècnica 7,9% Junta Directiva 25,4% Altres comissions	55,6% Res 22,2% Comissió Tècnica 16,7% Junta 55,6% Altres comissions	38,1% Res 26,2% Comissió Tècnica 19% Junta 16,7% Altres comissions	61,4% Res 25% Comissió Tècnica 2,3% Junta 11,4% Altres comissions
	Tipus casteller/a	76,5% habitual 20,6% ocasional 2,9% puntual Ningú inactiu	77,8% habitual 13,9% ocasional 8,3% inactiu Ningú puntual	81% habitual 9,5% ocasional 4,8% puntual 4,8% inactiu	68,2% habitual 20,5% ocasional 9,1% puntual 2,3% inactiu/a
	Act. extres	89,7% participa en altres act.	94,1% participa en altres act.	95% participa en altres act.	76,7% participa en altres act.
	Motiu participació	14,7% motiu 1 (castells) 14,% motiu 2 42,6% motiu 3 (no es decanta)	27,8% motiu 1 (castells) 16,7% motiu 2 33,3% motiu 3 (no es decanta)	14,3% motiu 1 (castells) 9,5% motiu 2 66,7% motiu 3 (no es decanta)	6,8% motiu 1 (castells) 22,7% motiu 2 47,7% motiu 3 (no es decanta)

		19,1% motiu 4 8,8% motiu 5 (social)	22,2% motiu 4 Ningú 5	4,8% motiu 4 4,8% motiu 5	18,2% motiu 4 4,5% motiu 5
	Afirmació “La colla et torna”	1,5% total desacord 25% indiferent 36,6% d'acord 36,8% molt d'acord	5,6% total desacord 13,9% desacord 8,3% indiferent 5,6% d'acord 66,7% molt d'acord	9,5% total desacord 9,5% desacord 9,5% indiferent 47,6% d'acord 23,8% molt d'acord	2,3% total desacord 6,8% desacord 13,6% indiferent 45,5% d'acord 31,8% molt d'acord
	Motivació postpandèmia	13,2% més 45,6% igual 36,8% menys 4,4% no feia castells abans	22,2% més 44,4% igual 25% menys 8,3% no feia castells abans	16,7% més 23,8 igual 50% menys 9,5% no feia castells abans	15,9% més 34,1% igual 13,6% menys 36,4% no feia abans
C u l t u r a f o r m a l	Freqüència	Habitualment i ocasionalment: Llegir llibres (36,76%) i fer esport (29,41%). Mai + puntual: participar obres teatre (95,9%), ballar (92,65%) o fer fotografia (91,18%).	Habitualment i ocasionalment: llegir llibres (61,11%), cinema (36,11%), concerts (33,33%), fires (30,55%), esports (25%) Mai + puntual: participar en obres de teatre (100%), ballar (100%), escriure (94%), anar a espectacles de dansa i teatre (91,67%), museus (86,11%), biblioteques (83,33%).	Habitualment: llegir (30,95%) i amb un 23,81% ocasionalment Habitualment i ocasionalment: llegir llibres (54,76%), concerts (40,48%), mercats (40,48%), esports (35,71%) i biblioteques (33,33%). Mai + puntual: anar a espectacles de dansa, participar en obres de teatre i ballar (95,24% cada), escriure i teatre (85,71%), fotografies i museus (80,95%).	Habitualment: llegir (36,36%), esports (34,09%). Habitualment i ocasionalment: llegir (63,63%), esports (47,73%) i biblioteques (34,09%). Mai + puntual: espectacles dansa (100%), participar en obres de teatre i ballar (93,18%), teatre i escriure (88,64%).

Importància	Molta importància: llegir llibres (29,41%) i fer esports (25%). Relativament important: concerts (45,59%). Cap importància: participar en obres de teatre (52,94%) i ballar o fer dansa o anar a espectacles de dansa (44,12%). Pintar (35,29%), escriure (35,29%), tocar instruments (32,35%).	Molta importància: llegir llibres (25%) + un 33,33% relativament important. Relativament important: esports (58,33%), cinema (55,56%), concerts (44,44%) i teatre (47,22%), museus (41,67%). Cap importància: escriure (50%), ballar (52,78%), anar a espectacles de dansa (38,89%) i pintar (41,67%).	Molta importància: llegir llibres (14,29%) i fer esports (11,90%). Relativament important: concerts (57,14%), llegir llibres (40,48%), i escriure (33,33%). Cap importància: ballar (40,48%), anar a espectacles de dansa (38,10%), i fer fotografia (35,71%).	Molta importància: llegir llibres (31,82%) i esports (34,09%). Relativament important: concerts (56,82%), llibres (47,73%), museus (38,64%) i esports (34,09%). Cap importància: participar en obres de teatre (45,45%), ballar (43,18%), anar a espectacles de dansa i escriure (40,91%).
Participar més	SI: anar al teatre (72,06%), llegir llibres (75%), cinema (52,94%), concerts (64,71%), museus (48,53%), rutes culturals (50%), practicar esport (52,94%). No baix: llegir llibres (10,29%) i anar al teatre (10,29%). NO: participar obres teatre (63,24%), ballar (58,83%), pintar o dibuixar (51,47%). Seguit de: anar a espectacles dansa (39,71%), biblioteca (39,71%), escriure (41,18%).	SI: anar cinema (80,56%), anar teatre (80,56%), llegir llibres (69,94%), esport (55,56%), concerts (55,56%). No baix: anar cinema (5,56%), llegir llibres (5,56%), fotografia (5,56%). NO: participar en obres de teatre (38,89%), ballar (36,11%), biblioteques (38,89%), escriure (30,56%), pintar (27,78%).	SI: concerts (71,43%), esports (66,67%), teatre (52,38%), llegir (50%) museus (47,62%) i cinema (45,24%). No baix: cinema, concerts i fires (9,52% cadascun). NO: participar en obres de teatre (45,24%), anar a espectacles de dansa (50%), biblioteques (47,62%), i ballar o escriure (45,24%).	SI: llegir (86,36%), concerts i teatre (72,73%) i esports (70,45%). No baix: llibres (2,27%), teatre (6,82%), concerts i museus (9,09%). NO: participar en obres de teatre (63,64%), ballar (56,82%), i escriure (52,27%).

Preferència	Assaig/diades: espectacles dansa (80,88%), biblioteques (86,76%), participar en obres de teatre (86,76%), pintar o escriure (83,82%). Intento coordinar: concerts (50%) Activitat: concerts (8,82%), teatre (7,35%).	Assaig/diada: espectacle dansa (75%), pintar (72,22%), instruments i llegir (66,67%). 0% preferència activitat: cinema, espectacles de dansa, museus, biblioteques, rutes culturals, pintar, fotografia. Intento coordinar: concerts (47,22%) i cinema (42,86%). Activitat: teatre (16,67%), participar en obres de teatre (22,22%), concerts (8,33%), esport (13,89%) i instruments (11,11%).	Assaig/diada: espectacles de dansa (78,57%), pintar, escriure i instruments (76,19%), ballar (73,81%) i biblioteques (71,43%). Intento coordinar: concerts (54,76%), cinema (42,86%) i llibres (40,48%). Activitat: concerts i teatre (9,52%).	Assaig/diada: escriure (84,09%), espectacles de dansa, participar en obres o ballar (81,82%). Intento coordinar: concerts (75%), esports (50%). Activitat: teatre (11,36%) i la resta d'activitats cap acumula més del 5%.

ANNEX 2. Colles castelleres de la ciutat

Font: elaboració pròpia

Tot seguit, relacionem una breu descripció de les colles barcelonines a les quals s'ha limitat finalment l'estudi:

Castellers de Sants (Borinots):

- Any de fundació: 1993
- President/a: Clara Antonio, Jordi Pegueroles i Adrià Pérez
- Cap de Colla: Pau Granell
- Millors castells: 5d9f, 2d9fm, pd8fm, 3d9f, 4d9f
- Millor castell post-pandèmia: 3d8, 4d8

Els Castellars de Sants es van fundar el 1993 i l'any 2008 ja descarregaven el seu primer castell de 9. El color gris de la seva camisa representa un homenatge als treballadors de l'Espanya Industrial i de les antigues fàbriques tèxtils del segle XIX de Sants, Hostafrancs i la Bordeta. Se'ls coneix popularment amb el sobrenom de "Borinots" que prové de la proposta transgressora del jovent de la colla en el moment de la tria del nom oficial que, malgrat tot, no va ser escollida. Un dels seus punts forts és l'alta organització interna així com la capacitat d'arrossegar gran quantitat de camises a les diades grans.

Castellers de Poble Sec (Bandarres)

- Any de fundació: 1998
- President/a: Clara Aler
- Cap de Colla: Adrià Soler Ribé
- Millors castells: 3d8, 4d8, 2d7, 3d7xs, 5d7
- Millor castell post-pandèmia: 4d7a

Els castellers del Poble Sec, fundats el 1999 i apadrinats pels Castellars de Sants, des d'un inici van néixer amb la intenció de convertir-se en un agent dinamitzador i una eina socialment activa al barri. El creixement a nivell casteller va ser lent però constant els primers anys i, després d'un petit sotrac, van arrencar una línia ascendent que duraria 10 anys i actualment lluiten per mantenir-se en la gamma alta de set pisos. Socialment també han evidenciat molta evolució al tractar-se d'una colla compromesa amb la integració social, que vol un barri viu, organitzant actes importants de la Festa Major i que ha iniciat projectes com el Castelloscopi per estendre els castells des d'una vessant pedagògica.

Colla Castellera Jove de Barcelona

- Any de fundació: 2010
- President/a: Núria Nadal i Olivé
- Cap de Colla: Núria Angerri Torredelot
- Millors castells: 4d8, 2d7
- Millor castell post-pandèmia: 4d7a

La Colla Castellera Jove de Barcelona es va fundar a mitjans de l'any 2010 amb la intenció d'aportar una nova visió dels castells a la ciutat, menys tancada i tradicional i més oberta a tota la ciutat. Aquesta colla entén els castells com un esport tradicional i des de la seva fundació han trencat amb el terme heretat dels antics balls de valencians "assajar" i consideren que cada castell necessita d'una preparació superior i assajar no és prou. És per aquest motiu que els castellers de la Jove de Barcelona "entrenen". Amb un assoliment bastant ràpid dels castells de 7, fins el 2017 no van fer el pas cap als castells de 8 i, de moment, en aquesta represa del món casteller han aconseguit coronar el 4d7a.

Castellers de Sarrià

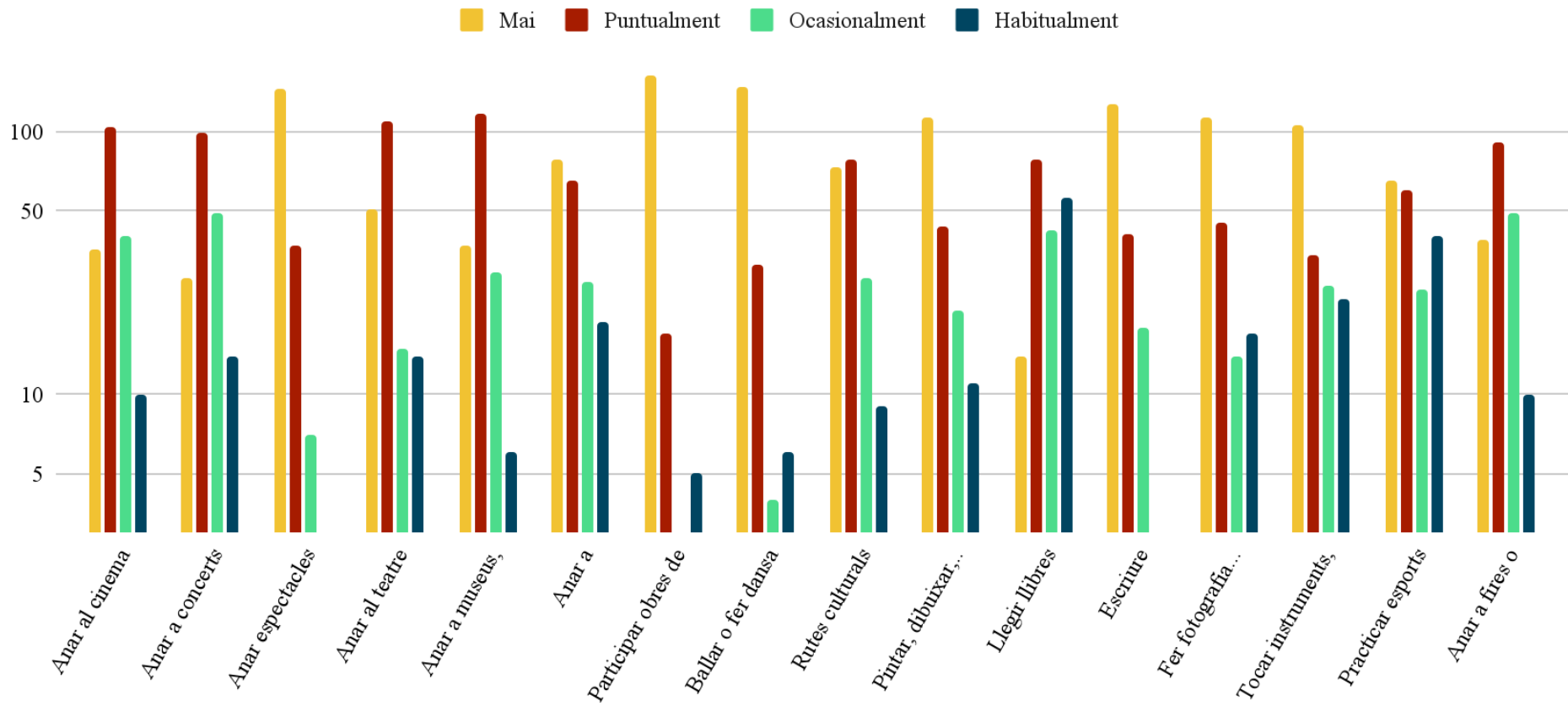
- Any de fundació 2016 (refundació)
- President/a: Bibi Solanes
- Cap de Colla: Mariona Corominas
- Millors castells 2d6, pd5, 5d6
- Millor castell post-pandèmia: pd5

El novembre de 2016 es va fer la primera reunió a la Casa Orlandai impulsada per un grup de joves castellers universitaris de la Vila de Sarrià que volien fer créixer el moviment cultural del districte. Aquest barri va tenir una colla castellera nascuda a la tardor de 1999 que va entrar en crisi el 2004 fins a la seva desaparició l'any següent. Amb aquesta reunió es va donar inici al projecte de refundar els Castellers de Sarrià on s'hi van sumar diversos veïns, veïnes i diverses famílies amb canalla. L'actual colla, ha assolit els seus màxims castells en la represa castellera després de la pandèmia i recentment ha passat a ser considerada colla de ple dret per la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya.

ANNEX 3. Dades culturals agrupades

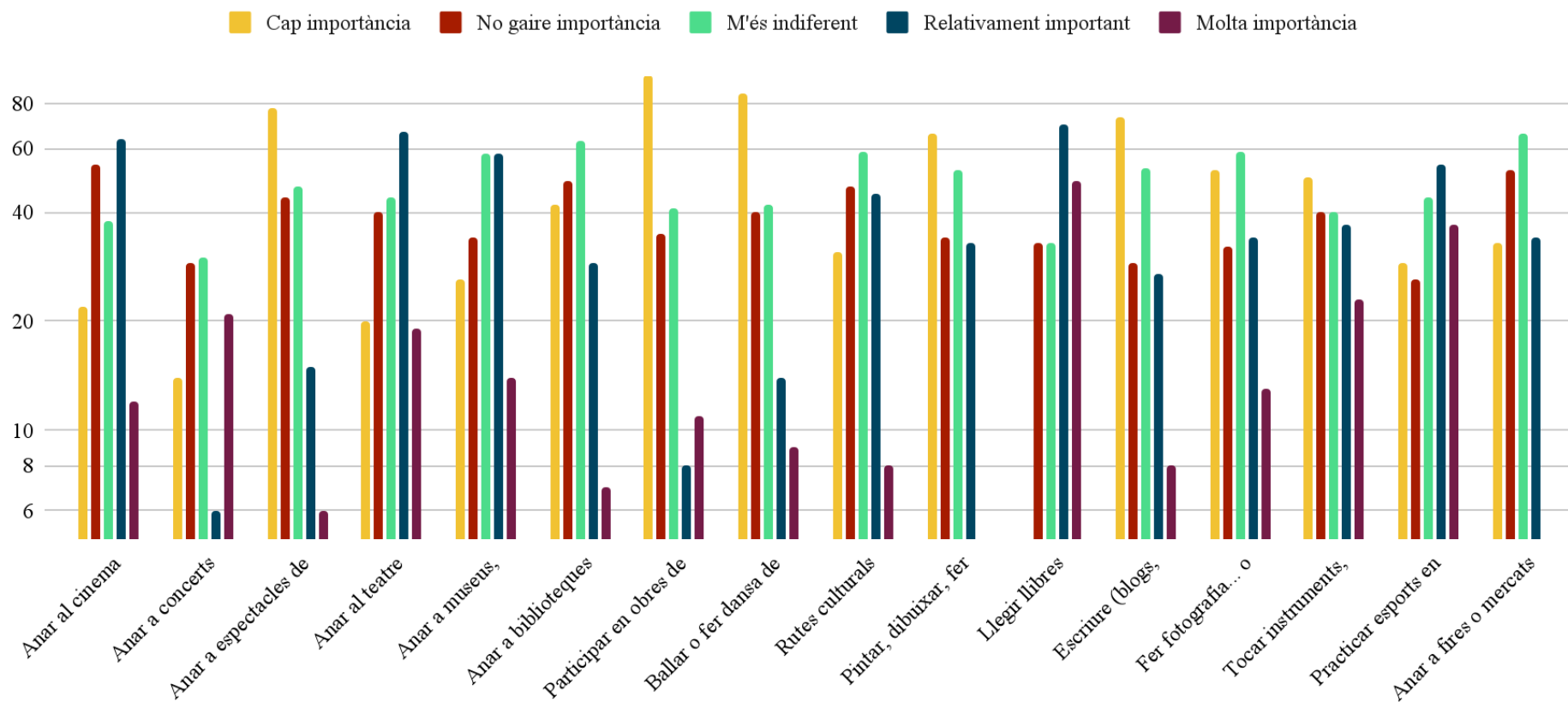
Indica la freqüència amb què realitzes les següents activitats:

	Mai	Puntualm.	Ocasional.	Habit.	T	Mai	Puntualm.	M+P	Ocasional.	Habit.	O+H
Anar al cinema	36	104	40	10	190	18,95%	54,74%	73,68%	21,05%	5,26%	26,32%
Anar a concerts	28	99	49	14	190	14,74%	52,11%	66,84%	25,79%	7,37%	33,16%
Anar espectacles dansa	146	37	7	0	190	76,84%	19,47%	96,32%	3,68%	0,00%	3,68%
Anar al teatre	51	110	15	14	190	26,84%	57,89%	84,74%	7,89%	7,37%	15,26%
Anar a museus	37	118	29	6	190	19,47%	62,11%	81,58%	15,26%	3,16%	18,42%
Anar a biblioteques	79	65	27	19	190	41,58%	34,21%	75,79%	14,21%	10,00%	24,21%
Participar obres de teatre	165	17	3	5	190	86,84%	8,95%	95,79%	1,58%	2,63%	4,21%
Ballar o fer dansa	149	31	4	6	190	78,42%	16,32%	94,74%	2,11%	3,16%	5,26%
Rutes culturals	74	79	28	9	190	38,95%	41,58%	80,53%	14,74%	4,74%	19,47%
Pintar, dibuixar,..	114	44	21	11	190	60,00%	23,16%	83,16%	11,05%	5,79%	16,84%
Llegir llibres	14	78	42	56	190	7,37%	41,05%	48,42%	22,11%	29,47%	51,58%
Escriure	128	41	18	3	190	67,37%	21,58%	88,95%	9,47%	1,58%	11,05%
Fer fotografia...	114	45	14	17	190	60,00%	23,68%	83,68%	7,37%	8,95%	16,32%
Tocar instruments, ...	107	34	26	23	190	56,32%	17,89%	74,21%	13,68%	12,11%	25,79%
Practicar esports en grup	65	60	25	40	190	34,21%	31,58%	65,79%	13,16%	21,05%	34,21%
Anar a fires o mercats	39	92	49	10	190	20,53%	48,42%	68,95%	25,79%	5,26%	31,05%

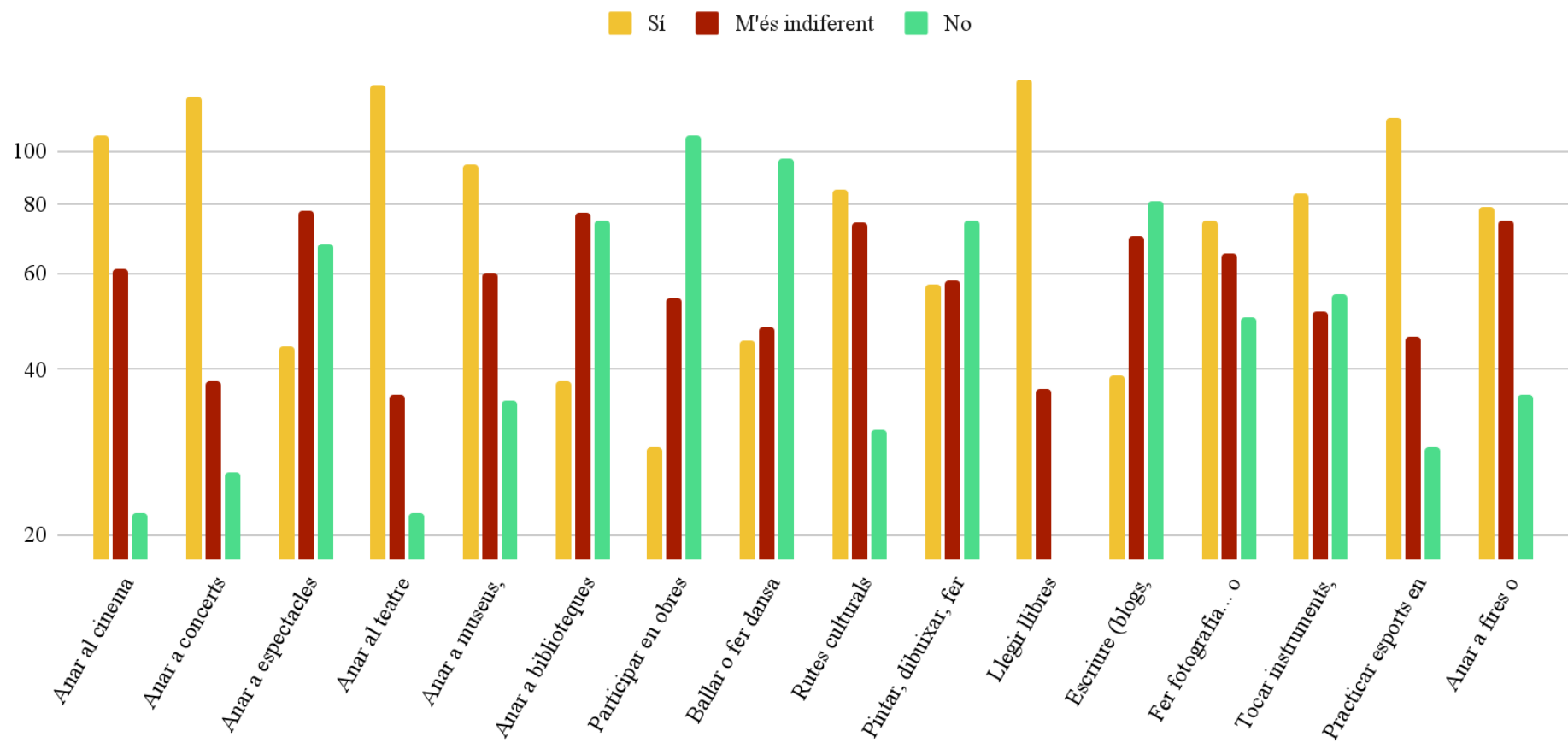
Quina importància o valor tenen aquestes activitats per a tu?

	Cap	No gaire	Indiferent	Relativa	Molta	T	Cap	No gaire	Indiferent	Relativa	Molta
Anar al cinema	22	54	38	64	12	190	11,58%	28,42%	20,00%	33,68%	6,32%
Anar a concerts	14	29	30	6	21	100	14,00%	29,00%	30,00%	6,00%	21,00%
Anar espectacles dansa	78	44	47	15	6	190	41,05%	23,16%	24,74%	7,89%	3,16%
Anar al teatre	20	40	44	67	19	190	10,53%	21,05%	23,16%	35,26%	10,00%
Anar a museus	26	34	58	58	14	190	13,68%	17,89%	30,53%	30,53%	7,37%
Anar a biblioteques	42	49	63	29	7	190	22,11%	25,79%	33,16%	15,26%	3,68%
Participar obres de teatre	95	35	41	8	11	190	50,00%	18,42%	21,58%	4,21%	5,79%
Ballar o fer dansa	85	40	42	14	9	190	44,74%	21,05%	22,11%	7,37%	4,74%
Rutes culturals	31	47	59	45	8	190	16,32%	24,74%	31,05%	23,68%	4,21%
Pintar, dibuixar,..	66	34	52	33	5	190	34,74%	17,89%	27,37%	17,37%	2,63%
Llegir llibres	5	33	33	70	49	190	2,63%	17,37%	17,37%	36,84%	25,79%
Escriure	73	29	53	27	8	190	38,42%	15,26%	27,89%	14,21%	4,21%
Fer fotografia...	52	32	59	34	13	190	27,37%	16,84%	31,05%	17,89%	6,84%
Tocar instruments,...	50	40	40	37	23	190	26,32%	21,05%	21,05%	19,47%	12,11%
Practicar esports en grup	29	26	44	54	37	190	15,26%	13,68%	23,16%	28,42%	19,47%
Anar a fires o mercats	33	52	66	34	5	190	17,37%	27,37%	34,74%	17,89%	2,63%

Indica si t'agradaria participar més d'aquestes activitats:

	Sí	M'és indiferent	No	T	Sí	M'és indiferent	No
Anar al cinema	107	61	22	190	56,32%	32,11%	11,58%
Anar a concerts	126	38	26	190	66,32%	20,00%	13,68%
Anar espectacles dansa	44	78	68	190	23,16%	41,05%	35,79%
Anar al teatre	132	36	22	190	69,47%	18,95%	11,58%
Anar a museus.	95	60	35	190	50,00%	31,58%	18,42%
Anar a biblioteques	38	77	75	190	20,00%	40,53%	39,47%
Participar obres de teatre	29	54	107	190	15,26%	28,42%	56,32%
Ballar o fer dansa	45	48	97	190	23,68%	25,26%	51,05%
Rutes culturals	85	74	31	190	44,74%	38,95%	16,32%
Pintar, dibuixar,..	57	58	75	190	30,00%	30,53%	39,47%
Llegir llibres	135	37	18	190	71,05%	19,47%	9,47%
Escriure	39	70	81	190	20,53%	36,84%	42,63%
Fer fotografia...	75	65	50	190	39,47%	34,21%	26,32%
Tocar instruments,...	84	51	55	190	44,21%	26,84%	28,95%
Practicar esports en grup	115	46	29	190	60,53%	24,21%	15,26%
Anar a fires o mercats	79	75	36	190	41,58%	39,47%	18,95%

Indica la teva preferència entre anar a assaig/diades o fer alguna d'aquestes activitats:

	Activitat	Indiferent	Coordinar	Assaig/diada	T	Activitat	Indiferent	Coordinar	Assaig/diada
Anar al cinema	1	8	72	109	190	0,53%	4,21%	37,89%	57,37%
Anar a concerts	14	7	107	62	190	7,37%	3,68%	56,32%	32,63%
Anar espectacles dansa	3	17	19	151	190	1,58%	8,95%	10,00%	79,47%
Anar al teatre	20	10	64	96	190	10,53%	5,26%	33,68%	50,53%
Anar a museus	2	12	49	127	190	1,05%	6,32%	25,79%	66,84%
Anar a biblioteques	1	16	30	143	190	0,53%	8,42%	15,79%	75,26%
Participar obres de teatre	14	13	9	154	190	7,37%	6,84%	4,74%	81,05%
Ballar o fer dansa	7	11	28	144	190	3,68%	5,79%	14,74%	75,79%
Rutes culturals	4	12	47	127	190	2,11%	6,32%	24,74%	66,84%
Pintar, dibuixar,..	4	12	25	149	190	2,11%	6,32%	13,16%	78,42%
Llegir llibres	4	9	66	111	190	2,11%	4,74%	34,74%	58,42%
Escriure	4	16	23	147	190	2,11%	8,42%	12,11%	77,37%
Fer fotografia...	3	16	39	132	190	1,58%	8,42%	20,53%	69,47%
Tocar instruments,...	7	12	41	130	190	3,68%	6,32%	21,58%	68,42%
Practicar esports en grup	11	9	65	105	190	5,79%	4,74%	34,21%	55,26%
Anar a fires o mercats	5	12	50	123	190	2,63%	6,32%	26,32%	64,74%

